

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

तर्फ : ३१ / अंक : २६ / २०७८ माघ १४ गते शुक्रबार / Jan 28, 2022 / कूल्य रु. १०/-

देउवाले बोक्ने भए फेरि अर्को कलंकको टिका

काठमाडौं । स्थानीय तहको निर्वाचन पछि धकेल्ने प्रयासमा सत्ता गठवन्थन लागि परेको बेला तत्काल स्थानीय तहको मिति तोक्न सरकारलाई दवाव परेको छ । संविधान र स्थानीय तह निर्वाचन ऐन बाफिएको भन्दै सरकारले २०७९ वैशाखमा निर्वाचन नगराउने रणनिति लिई आएको छ । तर निर्वाचन आयोग र प्रमुख प्रतिपक्षी दलले भने तत्काल स्थानीय तहको मिति तोक्न सरकारलाई दवाव दिई आएका छन् । निर्वाचन आयोगले दोस्रो पटक यही माघ ११ गते विज्ञापि नै जारी गरेर निर्वाचनको मिति तोक्न सरकारलाई आग्रह गरीसकेको छ । निर्वाचन आयोगको आग्रहलाई सत्ता गठवन्थन र सरकारले गम्भीरतापूर्वक लिएका छन् । आयोगले अहिलेको कानुन रहेसम्म वैशाखमे निर्वाचन हुनु पर्ने वताइसकेको भएपनि सत्ता गठवन्थनले भने निर्वाचन आयोगले >>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पानि पढ्न सकिन्छ ।

नेपालमा ताली अमेरिकामा गाली

काठमाडौं । नेपालमा कम्प्युनिष्टहरूले बन्दुक देखाएर, गोली हानेर, घाँटी रेटेर, लुटेर सत्ता लिए । सत्तामा पुरेपछि ब्राह्मचारको गोलीबाट आफै मरे । जनताको दृष्टिमा मरेको कम्प्युनिष्टले नेपालमा राज गरिरहेको छ । ज्यूँदा नेपालीहरू आफै नेजरमा मरेको कम्प्युनिष्टको शासनलाई भोगिरहेका छन् । हुन त नेपाली कांग्रेसको नेतृत्वमा सरकार छ, तर यो सरकार अतिवादी कम्प्युनिष्ट माओवादीले उठ भने उठ्छ, बस भने बस्छ । प्रजातन्त्रको आकर्षण विहीन छ कांग्रेस । लाग्छ, नेपालको हावादारी लोकतन्त्रमा कागजाको फूल हो कांग्रेस । कागजाको फूलबाट कहाँ बास्ना आउँछ र ?

महाभारतमा युधिष्ठिरलाई धर्मराज भनेर सम्मानित गरियो । कारण यिनो दर्शनमा स्वैर्धको वकालत गर्ने र धर्मको आधारमा आडिङ भएकाले । नेपालमा कांग्रेसलाई समेत लपेटेर जाजल्यमान बनेको कम्प्युनिष्टले देश र जनतालाई लुटेको देख्दा यमराजभन्दा कम छैन ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

निर्वाचन आयोगको यो के चाला ?

काठमाडौं । हिन्दुराष्ट्र र संवैधानिक राजतन्त्र भन्ने शब्द आफ्नो विधानको उद्देश्यबाट हटाउन आदेश दिने निर्वाचन आयोगले माध्यकुमार नेपालको नाममा नेपाल परेकोमा हटाउन आदेश देला कि नदेला ? संविधानले विचार ख्यालन्त्रित भने प्रत्याभूति दिने, निर्वाचन आयोग गाले आजस्रम नेतृत्वको तिने शब्दलाई अहिले आएर देख्ने र हटाउन आदेश दिएपछि निर्वाचन आयोग संविधानबाट कि भूमिगत गिरोहजस्तो आफ्ना मालिकबाट सञ्चालित रहेछन् भन्ने आशका उठेको छ ।

राष्ट्रपाको वर्तमान पदाधिकारी बेठकले कानुनी र राजनीतिक लडाइ लड्ने तर विधानबाट आफ्नो उद्दे

>>> बाँकी ८ पेजमा

स्थानीय तहको कानुन नै सत्ताधारीलाई घाँडो

काठमाडौं । पाँच दलिय गठवन्थनका प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउवाले सयुक्त सरकार सही दिशामा अधि बढीरहेको दावी गरीरहेको देला संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल नेकपा एमालेले सरकारको निति र नियतिमाथी नै प्रश्न उठाएको छ । देउवा सरकारले छ महिना पुरा गरेको अवसरमा प्रधानमन्त्री देउवाले देशवासीको नाममा सम्बोधन गरेको दुई दिनपछि नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली शर्माले एक विज्ञापि मार्फत सरकारको कार्यशीलि र कार्यक्रमाथी नै विरोध गरेका छन् । अध्यक्ष ओलीले देशको कार्यकारी अंगको रूपमा रहेको सरकार संविधानले निर्दिष्ट गरेका न्यूनतम

दायित्व पुरा गर्न समेत असफल भएको आरोप लगाएका छन् । ओलीका अनुसार सरकार राष्ट्रिय हितको रक्षामा चुकेको छ महामारी अकमण्य बनेको छ र जनतालाई न्यूनतम राहत दिन समेत सरकार विफल भएको छ भन्दै राज्यका तिन अंग सकटो-भुख छन् र यसले गर्वा राष्ट्रलाई नै असफलताको दिशातिर धकेलिए जोखीम बढेको विज्ञापि मार्फत एमाले अध्यक्ष ओलीले प्रष्ठ परेका छन् ।

नेकपा एमालेका अनुसार राष्ट्रिय हितमाथी अँच पुगीरहेदा सरकार मुकुर्दशक रहेको स्थानीय निर्वाचनलाई पछि धकेल्ने नियतले

>>> बाँकी ८ पेजमा

विधि विधानलाई लत्याउँदै निर्वाचन सार्ने !

काठमाडौं । स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४ को वैशाख ३१ असार १४ र असोज २ गते गरी तिन चरणमा भएको थियो । असोज २ गते भएको निर्वाचनलाई अधिकार मानेर पाँच दलिय गठवन्थन र सरकारले उनीहरूको पाँच वर्ष कार्यकाल समाप्त भएपछि मात्र स्थानीय तहको निर्वाचन गराउने प्रयासमा सरकार लागि परेको छ । असोज २ गते पाँच वर्ष कार्यकाल सकिने भएको भाद्रमा मात्र पदाधिकारीको पदावधि सकिने व्यवस्था पाँच वर्ष दलिय गठवन्थनले गरीरहेका छन् । ऐनमा चरणवद्द निर्वाचन भएपनि पहिले चरणको निर्वाचन मितिलाई मानेर पाँच वर्ष कार्यकाल गणना हुने स्पष्ट कानुनी व्यवस्था रहेको छ । गत स्थानीय तहको निर्वाचनको पहिलो चरणको मतदान २०७४ वैशाख ३१ गतेमा भएकाले आगामी जेष्ठ ६ गते मात्र स्थानीय तहको पदाधिकारीहरूको

कार्यकाल सकिने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । संविधानको धारा २४५ मा गार्ड र नगरसभाको कार्यकाल पाँच वर्षको हुने र कार्यकाल सकिएको ६ महिना भीत्रमा स्थानीय तहको निर्वाचन गराउनु पर्ने भनिएको छ । यहि पछिलो वाक्य र एनको दफा ३ वाफिएका भन्दै दलहरूले ऐन संशोधन गरेर स्थानीय तहको निर्वाचन पछि धकेल्न खोजिएका छन् । ऐनको दफा ३ मा भने पदाधिकारीहरूको पदावधि सकिनु दुई महिना अधि नै निर्वाचन गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख गरीएको छ । पाँच दलिय गठवन्थनका अनुसार वैशाखमा निर्वाचन गर्दा असोज २ मा कार्यकाल समाप्त हुने पदाधिकारीलाई अन्यथा हुने तर्क गरीरहेका छन् तर ऐनको दफा ५५ मा वाहालवाला पदाधिकारीको पदावधि सकिएको भोलीपल्ट मात्र नयाँ पदाधिकारीहरूको नियुक्ति

>>> बाँकी ८ पेजमा

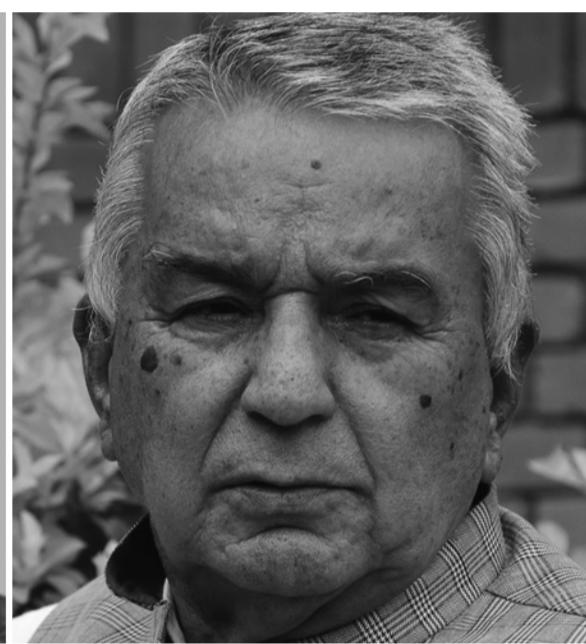
आफ्नो घरमा आगो लगाएर छिमेकमा शरण खोज्दै कांग्रेस

स्थानीय तहको निर्वाचन पछि धकेल्ने पाँच दलीय गठबन्धनको कसरत

काठमाडौं । निर्वाचन आयोगले स्थानीय तहको निर्वाचनको मिति तोक्न सरकारलाई पटक/पटक आग्रह गरेपनि पाँच दलिय गठवन्थन र त्यही गठवन्थनको सरकार भने संविधानमा रहेका छिद्रालाई खोजेर आफु अनुकूल वातावरण वनाएर मात्र स्थानीय तहको निर्वाचन गराउने रणनितिमा लागेको छ । त्यही रणनिति अनुसार सरकारले संविधान र स्थानीय निर्वाचन ऐन बाफिएको भन्दै ऐनमा रहेका प्राविधिकरीहरूको आधारदेश मार्फत संशोधन गर्ने कार्यमा लागेको छ । स्थानीय तह निर्वाचन ऐन २०७३ को दफा ३ (१) खारेज गर्न सरकार लागि परेको छ । यो प्राविधान संविधानको धारा २५ का साथै २१५(६), २६ को(६) र २२० को ५ संग बाफिएको सरकारको ठहर रहेको छ । संविधानमा स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको कार्यकाल निर्वाचित भएको मितिले पाँच वर्षको हुनेछ । भनिएको मा ऐनमा दुई महिना आगाडी नै निर्वाचन छुनु पर्ने लेखिएको छ । सरकारले भने त्यही चुदालाई टेकेर कार्यकाल बाँकी रह्ने रहेको निर्वाचन गर्न नमिले तर्क अधि सारेको छ । त्यही कारण त्यो ऐनको दफा नै खारेज गर्ने पक्षमा सरकार रहेको छ ।

पदाधिकारीहरूको पदावधि सकिने बताउने चरणको निर्वाचनको मिति लाई निर्वाचन भएको मानिने छ, भने उल्लेख गरीएको छ आयोगका अनुसार २०७४ साल वैशाख ३१ असार १४ र असोज २ मा गरी तिन चरणमा आयोगले अनीहरू अदालतमा जान सक्ने भन्दै अर्को तर्क अधि सारेको छ संविधानले स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको पदावधि ५ वर्षको हुनेछ भने किटान गरेकोले ऐनलाई

एकरूपता ल्याउनका लागि समेत स्थानीय तह निर्वाचन ऐनमा भएका कही दफा, उपदफाहरू संशोधन गरेरमात्र स्थानीय तहको निर्वाचन गराउनु पर्ने सरकारले बताउने आएको छ । तर वैशाख ३१ गते निर्वाचनवाट निर्वाचित भएका पदाधिकारीहरूको पदावधि असोज २०७९ गते निर्वाचन गराउने स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको व्यवस्थापन नभएसम्म उनीहरू निर्वाचनमा जान चाहिरहेका छन् । खास गरेर माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीले अहिले चुनाव चाहेका छन् । त्यसैले नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपालले २०७९ को चैत्र सम्मा स्थानीय तहको निर्वाचन सकिने भन्दै त्यसै अनुरूपको धारणा सार्वजनिक गर्न आएका छन् । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले >>> बाँकी ८ पेजमा

दाहाल-नेपालको चेपुवामा देउवा

काठमाडौं । मुलुका प्रमुख राजनितिक दलहरू मध्येका नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले, माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी र जनता समाजवादीहरू मध्येका नेकपा एमाले वाहेका राजनितिक दलहरू संविधान र ऐनको ध्वजी उडाउन लागि परेका छन् । संविध

को हुन् स्व. लक्ष्मीदास मानन्धर ?

काठमाडौं । बि. स. १९८५ साल मंसिर ४ गते काठमाडौंको टहिटीमा जन्मनुभएका मानन्धरले आफ्नो ईहलीला २०७८ साल माघ ६ गते विसर्जन गर्न भयो । मानन्धर एक प्रतिष्ठित उद्योगपतिका अलवा भाषासेवी, समाजसेवी, शिक्षासेवी र धर्मसेवी हुनुहुन्थ्यो ।

मध्यमा तहसम्म अध्ययन गरि जीवनको सुरुवात टेलिफोन अपरेटरको तहबाट शुरू गर्नुभएका मानन्धरले ऊ बेला आकर्षक मानिने खरिदारको तहमा रहेर पनि काम गर्नुभएको थियो । नेवार कुलमा जन्मनुभएका मानन्धरमा केही गर्न हुँटहुटी थियो, तसर्थ उनले त्यो आकर्षक जागिरलाई तिलान्जली दिवै उहाँ नुनको कारोबारमा होमिनुभयो । नुनसँगसँगै मानन्धरले आयात निर्यातको क्षेत्र र होजियारी उद्योगमा लगानी बिस्तार गर्नुभयो । त्यसो त बि. स. २०२० साल भाद्र २७ गते नेपाल सरकार र निजी क्षेत्रको संयुक्त लगानीमा सार्वजनिक निजी साफेदारी अन्तर्गत साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनका संस्थापकका रूपमा रहनु भएको थियो । साल्ट ट्रेडिङको संचालक समितिमा रहेर उहाँले आमजनताको दैनिकीर्णग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने सेवामुखी व्यापार र उद्योगको प्रबर्द्धनमा योगदान पुर्याउनुभयो ।

साठिको दशकबाट उहाँले कर्पोरेशनको संचालक समिति अध्यक्षको जिम्मेवारी लिनु भएको थियो । उहाँले कर्पोरेशनलाई जनहितका काममा लाग्न प्रेरित मात्र गर्नुभएन कि,

सबल नेतृत्व समेत प्रदान गर्नुभयो । सामुहिक भावनालाई आत्मसात गर्दै उहाँ र उहाँसँगै रहेका व्यवस्थापनका सारथीहरूको अविचलित र दृढ संकल्पले फलत: नेपालमा जनमुखी बजार

अर्थतन्त्रको जगलाई मजबुत तुल्यायो । चाहे त्यो जनस्वास्थ्यसँग जोडिएको आयोडिनयुक्त नुनको पहुँचलाई आम सर्वसाधारणसम्म सहज रूपमा पुर्याउने सवाल होस् वा बजारमा आईपर्ने कृतिम

अभाव, कालोबजारी, महंगी नियन्त्रण यसमा उहाँको योगदान पनि अतुलनिय रहेको छ । भुकम्प, नाकाबन्दी, प्राकृतिक प्रकोप जस्ता प्रतिकूल अवस्था र विशेष महत्वका चाडबाडका बखत आदिमा पनि कर्पोरेशनले दैनिक उपभोग्य वस्तुको अभाव हुन नदिई जनजीवनलाई सहज तुल्याउदै आएको छ । यस कार्यमा उहाँको योगदान प्रशंसनिय रहेदै आएको पाइन्छ । यसका अलवा पनि उहाँले साल्ट ट्रेडिङद्वारा प्रबर्धित विभिन्न उद्योग एवं कम्पनीहरू जस्तै सगरमाथा ईन्स्योरेन्स, नेपाल मैदामिल लगायतका बोर्डमा विभिन्न भुमिकामा रहेर कार्य गर्नुभयो । यसरी उहाँले आमउभोक्ता र सरकारको सारथी भएर काम गर्न भएको थियो । साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनले रासायनिक मलको बिक्रि वितरण गर्न थालेपछि भारतीय रेलको सबैभन्दा ठूलो नेपाली ग्राहक साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन बनेको छ । उहाँ के प्रेरणाले गर्दा साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनले विभिन्न क्षेत्रका व्यक्तिहरू संघ संस्थाहरूलाई वार्षिक रूपमा नगद पुरस्कार सहित सम्मानित गर्ने कार्य समेत गर्दै आएको छ ।

मानन्धरले बि.स. २०१७ सालमा आएर नेपाल निटिङ्ग इन्डस्ट्री नामक उद्योगको स्थापना गरि नेपालमै पहिलो पटक मोजा कारखाना स्थापना गर्नुभएको थियो भने भैरवामा व्यापार कर्पोरेशन देश्रोपय, सिद्धार्थ कोल्ड स्टोरेज, नेपाल प्लाष्टिक उद्योग र सिद्धार्थ खाद्य उद्योग गरि विभिन्न प्रकृतिका उद्योगहरू समेत संचालनमा ल्याउनु भयो । मानन्धरले यसरी भर्खर भर्खर जग हाल्दै गरेको

नेपालको अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउन अतुलनिय योगदान पुर्याउनु भएकोले उँहा प्रेरणाका चोत समेत रहनु भएको थियो ।

उहाँ होजियारी उत्पादन संघको संस्थापक सदस्य हुँदै अध्यक्ष, नेपाल चेम्वर अफ कर्मशको कार्य समिति सदस्य, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको कार्यकारीणी सदस्य हुँदै कोषाध्यक्ष र सल्लाहकार साथै राष्ट्रिय उद्योगी व्यापारी महासंघको अध्यक्षको जिम्मेवारी सम्बाल्दै व्यवसायिक क्षेत्रको उन्नयन र विकासका लागि पनि अनवरत तबरले लागि पर्दै आउनुभएको थियो ।

राजनीतिको क्षेत्र तर्फ २०४८ सालमा राष्ट्रिय सभा सांसद बन्नु भएका मानन्धरले २०६८ सालमा अन्तरिम संसदमा प्रवेश पाउनुभई एक वर्ष सम्म उद्योग व्यवसाय समितीको सभापतिको जिम्मेवारीलाई समेत कुशलतापूर्वक वहन गर्नुभएको थियो ।

उद्योगपती, राजनीतिज्ञका अलवा पनि मानन्धर एक अग्रज समाजसेवी, शिक्षासेवी र धर्मसेवी समेत हुनुहुन्थ्यो । यसको फेरिस्त समेत निकै लामो छ । वास्तवमा उहाँ एक बहुआयामिक व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । सबै भन्दा महत्वपूर्ण कुरा उहाँ यस देशको एक असल र इमान्दार नागरिक हुनुहुन्थ्यो । यस्ता मुर्धन्य व्यक्तित्वको योगदानलाई आम जनमानस सम्म पुर्याउने प्रयास रस्ताप हापीले उहाँको योगदानको छोटो चर्चा यहाँ गरेका हाँ । स्व. मानन्धरप्रति हार्दिक श्रद्धा सुमन ।

सार्कको वाचा के भयो ?

चौधरी जी,
अन्तर्राष्ट्रिय समूहसँग सम्बन्धित एउटा आधारभूत सिद्धान्त भनेको मुरिडको सुदृढीकरण र पूर्वाधारको स्थापनालाई उच्च प्राथमिकता दिइन्छ । यी आधारभूत कुराहरूलाई उचित रूपमा हेरचाह गरिसकेपछि मात्र अलंकार र छाँटकाँट भनेर चिनिने कुराहरूमा ध्यान केन्द्रित हुन्छ ।

विरुद्धमा जुट्ने (निराधार?) डरका कारण, भारतले प्रत्येक छिमेकीसँग व्यक्तिगत रूपमा द्विपक्षीय आधारमा र आफ्ने शर्तमा व्यवहार गर्ने आफ्नो मनसाय गोप्य राखेको छैन ।

अनुभव एउटा उदाहरण हो, जहाँ इन्डोनेसिया - अहिलेसम्मको सबैभन्दा ठूलो सदस्य राष्ट्रले साना राज्यहरूलाई 'दूलो भाइसँग व्यवहार गर्नुपर्ने भावना नादेने गरी न्यून प्रोफाइल कायम राख्न सचेत नीतिगत निर्णय लियो ।

आफूलाई थाहा भएका कारणहरूका लागि, भारतीय प्रतिष्ठानले साना छिमेकीहरूलाई हराउनको लागि आफ्नो वजन फ्याँको कुनै पनि अवसर गुमाए । साना राज्यका सदस्यहरू यसको थोरै

वा कुनै प्रगति गरेको छैन । वँक्ल को महत्वको बारेमा हल्लाको बाबजुद, भारतले सदस्य राष्ट्रहरूसँगको द्विपक्षीय व्यापारमा लुकेका गैर-करात्मक अवरोधहरू हटाउन कम प्रयास गरेको

छ । आज पनि, स्वतन्त्र व्यापार र ऋद्धि: को बारे मा सबै कुराहरू संग, भारतले आफ्नो सार्क साफेदारहरू संग आफ्नो आर्थिक र व्यापारिक सम्बन्ध मा एक समान खेल मैदान सुनिश्चित गर्ने को लागि कम प्रयास गरेको छ ।

दक्षिण एसियाली क्षेत्रलाई वस्तुतः पुर्नप्रभावित गर्ने निर्णयमा सदस्य राष्ट्रहरूले संघको सदस्यता विस्तारको विकल्प रोजुपूर्छ भन्ने कुरा पाउनु केही हृदसम्म चाखलाग्दो थियो ।

अफगानिस्तानलाई पूर्ण सदस्यको रूपमा समावेश गर्दा सार्कभित्रको शक्तिको सन्तुलनलाई कसरी असर गर्छ भन्ने कुरा विवेकी पर्यवेक्षकका लागि छिईटै

स्पष्ट हुँदै गराहेको छ । सार्कको शिखर सम्मेलनमा एसोसिएसनसँग प्रत्यक्ष सरोकारका विषयहरू बाहेक अन्य विषयहरूलाई बढी चित्रण गरिएको हुनु दुःखद अवस्था हो । विगतको धेरै शिखर बैठकहरूमा चलाउन बल दिएका छन् र तैपनि तिनीहरूले सार्कका सिद्धान्त र आदर्शहरूप्रति आफ्नो प्रतिबद्धताको पर्याप्त प्रमाण दिएका छन् । ठूला (र बढी प्रभावशाली) सदस्य राष्ट्रहरूको बारेमा पनि यही भन्न सकिँदैन ।

देश र जनतामारा असूर प्रवृत्तिलाई चेतना भया

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

संविधानमा नेपालको नक्सा अध्यावधिक भइसक्यो । तर भर्खरै प्रकाशित जनगणनाको रिपोर्टमा कालापानी, लिपुलेक, लिप्तियाधुराजस्ता क्षेत्रको जनगणना सामेल गरिएन । यतिमात्र होइन, कतिपयका घरमै नगएर जनगणनाको तथ्याङ्क सार्वजनिक गरियो । यस्तो रिपोर्टलाई तथ्याङ्क भन्ने कि मिथ्याङ्क ?

भारतले मैचीदेखि महाकालीसम्मका सीमा मिचेर ६० हजार बर्ग किलोमिटरभन्दा बढी नेपाली भूभागलाई उपनिवेश बनाएको छ । त्यसमाथि लिपुलेक कालापानी क्षेत्रलाई आफ्नो नक्सामा सामेल गराएको छ, त्यहाँ भारतको शासन लादिएको छ । नेपालको लिपुलेकबाट भारत र चीनले व्यापार गर्न सम्झौता भएको ७ वर्ष भइसक्यो । नेपालले विरोध जनायो, चुप लागेर बस्यो । भारतले दार्तुला, कञ्चनपुरमा गोविन्द गौतम र धामीलाई मारिदियो, नेपालले चूँसम्म बोलेन ।

लोकतन्त्र र स्वाधीनताको कुरा गर्न शासक, पार्टी, नेताहरूले नेपालको धज्जीमात्र उडाए । सार्वभौमिकताको रक्षा गर्न सकेनन् । भारतका रक्षामन्त्री र प्रधानमन्त्रीले नेपालको लिपुलेकबाट मानसरोवर राजमार्ग अफ

फराकिलो बनाउने घोषणा गर्नु भनेको नेपालको राष्ट्रिय अखण्डता र स्वाधीनताविरुद्ध खुलेर आउनु हो । भारतले नेपालप्रति शत्रु राष्ट्रको व्यवहार बढाउँदै लगेको छ । कसले बोल्ने ? नेपालको स्वराजको रक्षा कसले गर्ने ? भारतको ज्यादाति रोक्ने कसरी ? नेपाली अस्तित्वको मोर्चामा छन्, नेतृत्वले अस्तित्व गुमाउने राणीति अखियायर गरेका छन् । वीरको मुलुक नेपाल परास्त हुने ओङ्कारो राजनीतिमा लागिरहेको छ । नेपालको क्रोनिक क्यान्सर भनेको यही हो । संविधान जारी भयो, काम गरेन । भ्रष्टाचार रोक्न र कानुन व्यवस्था ठिक पार्न नसक्ने संविधान कसरी कार्याव्यन्यन भयो, सफल भयो भनेर माने ? सगलो देशको ज्यान खाने कोही छन् भने नेता र तिनका पिछलग्नु प्रशासकहरू हुन् । देश र जनताका लागि, समाजवाद र सिद्धान्त त तिनले बगाने भाषणमात्र हो । तिनको चरित्रहीन नेतृत्वले राष्ट्र र राष्ट्रियतालाई खगार्ने नियमित आकमिकता निरन्तर रहने भयो ।

काग्रेस छ, कम्युनिष्टको नेता बनेर कम्युनिजम बढाइरहेछ । कम्युनिष्टहरू स्वीट्जरलेण्ड पुगेर लगानी आह्वान गर्नु, खुला अर्थनीति भनेर भ्रम छर्नु र राजधानीबाट अर्को अध्यक्ष भनेजेलाको कम्युनिष्ट शासनको वकालत गर्नु । धर्मनिरपेक्षकाको एउटा दाहा संसारलाई देखाउँचन् र अर्को दाहा नड्ग्राले हिन्दुत्व चिथोर्दै इसाईको सम्मेलन गराउँचन् । नेपाली कम्युनिष्टको अनुहार घोषणापत्र र भण्डामा कम्युनिष्टजस्तो छ, व्यवहारमा कमाउनिष्टको जस्तो । नेपाली कम्युनिष्टहरूको भाषणमा जनजिविका र सर्वहारामात्र देखिन्छ, तिनको काम गराइमा अल्वानियूका अनवर हुआको जस्तो, कब्बोडियाको तानाशाह पोलपोटकोजस्तो देखिन्छ । कर्मकाण्डी कम्युनिष्टको यो चाला र कम्युनिष्टलाई च्यापेर मजाले सत्ता खाल भने काग्रेस, जता हेरे पनि शद्क काले लडका जलाउने खालको छ ।

जनताले खोजेको रत्नमालाका रत्नहरू थियो, देशमा त पुतनाहरूको पो छुनुक मुनुक बढ्यो ।

आफ्नो स्तनबाट विषाक्त दूध पिलाएर श्रीकृष्णलाई मार्न आएकी पुतनालाई श्रीकृष्णले दूध पान गरेरै वध गरिदिए । तर, नरकमा होइन, गोलोकको बल्कोनीमा सम्मानपूर्क बसाले । हाम्रा नजरमा ती राक्षसनी थिइन, तर श्रीकृष्णका नजरमा पुतना, रत्नमाला थिइन रे । जनताले चुनेको लोकतान्त्रिक नेता रत्नमाला भनेर चुनेका हुन, जनताको नजरमा मात्र राक्षसी तिनको चरित्रले आज पुतनाभन्दा बढी रहेनन् ।

जनताले खोजेको स्वर्ग, पाए नर्भन्दा

समाज, न बुद्धिजीवी विवेकपूर्ण बोलिरहेका छन् । लाग्छ, यी तिनै बर्ग टाङ्गा तान्ने पट्टी लगाएका पथार्थ हुन् ।

विवेक, बल र बुद्धिमाति स्वार्थले प्रधानता पाउँदा नेपालको अस्तित्व र स्वाधीनता खतरामा पर्यो । यद्यपि अति हुँदैछ, अतिसार हुनगयो भने लोकले ०६३ सालको जनआन्दोलनमा एउटा निर्णय गरे, त्यस्तै मर्ता क्या नही कर्ता भनेहै अर्को निर्णय गर्न दिन आउन सक्छ ।

नेता कति बाटा भएका । उपयोग र खपतका लागि कम्युनिष्ट कांग्रेससँग

कांग्रेस छ, कम्युनिष्टको नेता बनेर कम्युनिजम

बढाइरहेछ । कम्युनिष्टहरू स्वीट्जरलेण्ड पुगेर लगानी आह्वान गर्नु, खुला अर्थनीति भनेर भ्रम छर्नु र राजधानीबाट अर्का अध्यक्ष भनेजेलाको कम्युनिष्ट शासनको वकालत गर्नु । धर्मनिरपेक्षकाको एउटा दाहा संसारलाई देखाउँचन् र अर्को दाहा नड्ग्राले हिन्दुत्व चिथोर्दै इसाईको सम्मेलन गराउँचन् ।

● ● ●

गएगुज्जेको जीवन । जनताप्रति कुनै नेता पनि जावाफदेही हुन चाहेनन् ।

यिनै नेता सुधेलान्, चरित्रवान् बन्लान् र लोकतन्त्रको गरिमा र महिमा टल्काउलान् भनेर हिरा मनिरहेका छन् । हरेक कालो बादलमा चाँदीको धेरा हुन्छ, तर हाम्रो लोकतान्त्रिक राजनीतिक आकाशमा कालो बादल त पर्याप्त छन्, चाँदीको धेरा देखिदैन । जे छन्, हिरा भनिएका बगरका पथर छन् । नागरिकलाई थाहा छ, नेताहरू बिग्रीए, पथप्रस्त भए । तर जनताका सामु बिकल्प छैन । बिकल्प तैयार गर्न बिद्राह गर्न सक्वैनन् । कारण चलाख पार्टीहरूले राष्ट्रिय जनजीवनलाई विभाजित गरिरहेका छन् । यसैले त न प्रेस, न नागरिक

मिल्छन्, काग्रेस अतिवादीसँग । माओवादी मध्यशावादी बन्न बेर लगाउँदैनन्, एमाले माओवादी गठबन्धन गर्न पछि पर्दैन । रुखले सूर्यमा भोट हाल्छ, हँसिया हथोडा रुखमा मत खसाल्छ । यिनै भन्छन्-निष्ठाको राजनीति गर्छौं । योभन्दा लोकतन्त्रको लाखेनाच अरु के हुनसक्छ ?

भन त भनेकै हुन् रोक्ने को हो हाम्रो विचार धारा, हामी हो नेपालको बोक्ने अभिभारा ? कम्युनिष्ट समाजवाद अथवा बुँजीवादी समाजवाद कुनै बर्णने पनि देशको अभिभारा बोकेनन् । उनीहरूलाई व्यक्तिगत र विदेशी स्वार्थको भारी बोक्दैमा फूस्द छैन ।

जनता गरीब छन् । यसकारण त चुनावका बेलामा तर्साएर र लोभ तेर्स्याएर । असूर प्रवृत्तिमा चेतना भया ।

मीठो मसिनो ख्वाएर चुनाव त गुण्डा, चोर, ज्यानमारा, तस्करले पनि जिल्ले गरेका छन् । यही हो वर्तमान नेपालको राजनीति हो । जनताले दुई तिहाइ दिएर पनि सुख पाएनन् । जनताको ज्यूज्यानको लागि, शिक्षा र स्वास्थ्यका लागि सोच्ने एउटा पनि पार्टी देखिदैनन् । कतिबिधू फोहर, राजनीतिभन्दा फोहर त केही छैदैन ।

इतिहासलाई सम्फने हो भने, १९५० पछि कम्युनिष्टको 'अन्तर्राष्ट्रियवाद'को इस्पाती धारले उताएको सोभियत रुसको छातमुनी युरोपको सात राष्ट्रले शीतल तामुपन्यो । खुस्येवले क्युवालाई क्षेयास्त्रसम्प पनि बिक्री गरे तर, माटोभन्दा अर्को राष्ट्रवाद रहेनछ भने त्यिवेला प्रमाणित भयो, जितेला दुई कम्युनिष्ट रुस र चीनबीच युद्ध छेडियो । त्यस्तै हो ग्लोबल भिलेज र भूमण्डलीकरणको नारा पनि । यो नाराले धनी र शक्तिशाली राष्ट्रहरूको 'आर्थिक कूटनीतिको धरापमा साना राष्ट्रहरूलाई च्यापेर सख्यानुसारको दबदबा बिस्तार गर्दैछन् । नेपाल चेपेमा छ । खुस्येव आणविक अस्त्र किन्न ट्रकका ट्रक डलर बोकेर अन्तर्राष्ट्रिय बजार चहादो चहादै उनले आणविक अस्त्र किन्ने वस्तु होइन रहेछ भन्ने बुझेर ठूलो ज्ञान पाएको अनुभूत गरेका थिए । हाम्रा नेताहरूले पनि लोकतन्त्रमा लोक नै अन्तिम सत्य, अन्तिम न्यायादीश हो भने बुझ्न अबेर गरेर हत्केलाले सुर्य छेक्ने प्रयत्न गरे भने त्यस्तै अतिशयोक्ति हुन जानेछ र पश्चातप गर्न लामो समय कुर्नु पर्न छैन । के चाहि विश्वास गर्न सकिन्छ भने आजको कम्युनिष्ट वा प्रजातन्त्रवादीलाई बुद्ध, विज्ञान र प्रकृति थाहा छ । यो थाहा आमसात गरे भने देशमा वैदेशिक रोजगारीमा दग्धरेर अथवा न्याय पाइएन, समानता भएन भनेर कसैले हाराकिरी गर्नुपर्ने छैन ।

मुख्य सवाल वर्तमान राजनीति प्रभुत्व र विस्तारवादी तागतको गुलाम बन्नबाट जोगिन्छ कि जोगिदैन भन्ने हो । यसकारण नेपालको लोकतन्त्र अन्तिम परीक्षामा छ । यसमा पनि असफल भयो भने नेपालमा अर्को परिवर्तन कसैले पनि रोकन सक्नेछैन । असूर प्रवृत्तिमा चेतना भया ।

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित ग्राहाँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुक्क हुनुहोस्

पद्थयौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले ससिक्खयो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भरर एकै पटक मर्न सकौ ।

- अभियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

ਸਾਰਪਾਣਕੀਯ

संविधानका छिद्रा खोज्दै चुनाव सारें नियत

पाँच दलिय गठबन्धनले संविधानका छिद्रामा रहेर स्थानीय तहको निर्वाचनलाई पछि धकेले अनेक प्रयास जारी रखेको छ । प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन स्थानीय तहको भन्दा पछि गर्दा गठबन्धनमा रहेका दलहरू पराजित हुन सक्ने आकलन गरेर पाँच दलिय गठबन्धन र शेरवहादुर देउवा नेतृत्वमा रहेको सरकार स्थानीय तहको निर्वाचन गर्न चाहिरहेको छैन । प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन दुई अवस्थामा हुन सक्छ । पहिलो हो प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल सकिएपछि र दोस्रो हो कार्यकाल सकिनु अघि तै विघटन भएको अवस्थामा । पहिलो अवस्थामा सभा विघटन गर्न संविधानले तोकेको प्रकृयाहरू पुरा हुनपर्दछ । साथै दुई दुई पटकको विघटनलाई सर्वोच्च अदालतले बदर गरी दिएको हुनाले अदालतले कायम गरिदिएको मापदण्डलाई पनि पुरा गर्न पर्ने हुन्छ । अहिले त्यस्तो अवस्था नरहेकोले गर्दा प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन हुने अवस्था भनेको कार्यकाल समाप्त भएपछि मात्र हो । कानुनी प्रावधानको अभावमा अहिलेको प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल कहिले समाप्त हुन्छ, भन्नेपा केही अन्यौलहरू देखिएका छन् । कार्यकाल सकिएपछि मात्र निर्वाचनको प्रकृया सुरु गर्दा लामो समय लाग्ने र मुलुक प्रतिनिधिसभा विहिन हुने अवस्था आउने भएकोले गर्दा त्यसबेला सम्म के हुने भन्ने प्रेष्ठ कानुनी व्यवस्था हुन्छ । अहिले पाँच दलिय गठबन्धनले त्यसी कानुनी जटिलताको फाँदा उठाउन खोजिरक्ए छन् ।

२०७४ सालमा दुई चरणमा गरी प्रतिनिधि सभाको निर्वाचन भएको हुनाले प्रतिनिधि सभाको पाँच वर्ष कार्यकाल २०७९ मा समाप्त हुदैछ । तर कुन महिना कति गते भन्ने मै अन्यौल उत्पन्न भएको छ । २०७४ मंसीर १ गते र २१ गते गरी दुई चरणमा प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्ष तर्फ १ सय ६५ निर्वाचन क्षेत्रमा निर्वाचन भएको थियो । त्यसै वर्षमा फागुन २ मा निर्वाचन आयोगले राष्ट्रपतिलाई समानुपातिकको गरी निर्वाचन प्रतिवेदन दुभाएको थियो । फागुन २० मा प्रतिनिधि सभाका सदस्यहरूले शपथ लिएका थिए । फागुन २१ मा प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रिय सभाको सयुक्त बैठक समेत बसेको थियो । २०७४ मंसीर १ मा पहिलो चरणको निर्वाचन भएको हुनाले त्यसैलाई आधार मानेर अधि बद्रुनुको बदला राजनितिक दलहरूले पाँच वर्ष कार्यकाललाई समेत अस्वीकार गर्न खोजेको जस्तो देखिएको छ । राजनितिक दलहरूका अनुसार निर्वाचन भएको मिति राष्ट्रपतिलाई ननिजा बुझाएको मिति वा सासदहरूले शपथ लिएको वा प्रतिनिधिसभाको पहिलो बैठक बसेको मिति को लाई स्वीकार गर्ने भन्नेमा विवाद उठाएका छन् । स्थानीय तह निर्वाचन ऐनमा जतिसुकै चरणमा निर्वाचन भएपनि पहिलो मितिलाई मानिने छ भन्ने उल्लेख भएपनि प्रतिनिधि सभा ऐनमा त्यस्तो व्यवस्था न भएकोले गर्दा अहिले संविधानका छिद्रा खोजे काम भएको छ । राष्ट्रिय सभाको हकमा भन्ने संविधान कै धारा ८६ (४) मा राष्ट्रिय सभाको पहिलो बैठक बसेको दिनबाट सम्पूर्ण सासदहरूको पदावधि प्रारम्भ भएको मानिने व्यवस्था गरेको छ तर प्रतिनिधिसभाको हकमा भन्ने स्थानीय तह र राष्ट्रिय सभाको जस्तो प्रष्ठ व्यवस्था न भएकाले गर्दा दलहरूले आ आफ्नो स्वार्थअनसारको व्याख्या गर्ने आएका हनाले अन्यौल सिर्जना भएको छ ।

राष्ट्रिय सभाको हकमा जस्तै प्रतिनिधिसभाको हकमा पनि प्रतिनिधिसभाको पहिलो बैठक बसेको दिनलाई तै सम्पूर्ण सदस्यहरूको पदावधि प्रारम्भ हुने व्यवस्था गरेर अधि बढतु नै उचित हुन सक्छ । यदि त्यसी गरिने हो भने राष्ट्रियसभा र प्रतिनिधिसभाका सासदहरूको पदावधि सकिने मिति अलगा अलगा हुने भएकोले गर्दा अर्को अन्यौलता बढत सक्छ । प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल सकिने मिति किन आवश्यकता परेको हो भने त्यसैका आधारमा निर्वाचन कहिल्यै गर्ने हो भने दुगो लगाउनु पर्ने हुन्छ । कार्यकाल अधावै विघटन भएमा बाहेक प्रतिनिधि सभाको कार्यकाल पाँच वर्षको हुनेछ भन्ने सविधानको व्यवस्थाले गर्दा चुनाव गर्ने मिति प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल अनुसार निर्धारण गर्नु पर्ने हुन्छ । त्यही कारण प्रतिनिधिसभाको कार्यकाल कहिले समाप्त हुन्छ भनेर पहिला तै प्रष्ठ हुनु आवश्यक नहोन्न ।

हरको छ।
तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले २०७८ पुष ५ र जेष्ठ ८ गते गरी दुई पटक प्रतिनिधिसभाको विघटन गरेका थिए। सर्वोच्च अदालतको सम्बैधानिक इजालतसँग दुवै पटकको प्रतिनिधिसभा विघटनलाई बदर गाउँ प्रतिनिधिसभालाई पुरा कार्यकाल पाँच वर्ष तै चलादिनु पर्ने नजिर बनाई दिएको छ। २०७८ अनुसार २८ गतेको फैसलामा समलग्न भएका पाँच न्यायाधिस मध्येका एक न्यायाधिसले एक वर्षमा प्रतिनिधिसभा दुइँ पटक चल्ने कारणले पाँच वर्षका दुई अधिवेशन चल्येपछि निर्वाचनमा जादौ अदालतको फैसला विपरित नहुने राय दिएका थिए। पाँच वर्ष पुरा भएपछि मात्र निर्वाचन गर्ने भन्ने तर्क गर्दा कार्यकाल सकिएपछि चुनाव नहुजेलसम्म मुलुक प्रतिनिधिसभा विहित हुन सक्छ। त्यसैले गर्दा अन्तिम वर्ष दुवै अधिवेशन चल्येपछि एक महिना पहिले तै निर्वाचनमा जाँदा पनि प्रतिनिधिसभा पुरा कार्यकाल चलेको मानिन्छ भन्ने राय दिएका हुनाले पनि अर्को अन्यौल थपिएको छ। अहिले माओवादी केन्द्रले त्यही रायलाई आधार मानेर एकै पटक तिनै तहको निर्वाचन गराउनु पर्ने बताएको भएपनि तिनै तहको कानुन फरक रहेको अवस्थामा एकै पटक तिनै तहको निर्वाचन सम्भव नभएको हासीले ठानेका छाँ।

ਛਿੰਦ੍ਰਾ ਹੋਇਨ् ਸਮਗ੍ਰ ਸਂਵਿਧਾਨ ਕੇ ਮਨੁਖ ਤਧੀ ਹੇਰਾਈ

तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओली
नेतृत्वको सरकारलाई सत्तावाट हटाउने
जुन आरोप पाँच दलिय गठवन्धन नेपाली
काग्रेस, माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत
समाजवादी, जनता समाजवादी र साष्ट्रिय
जनमोर्चाले लगाएका थिए, अहिले त्यो
आरोप पाँच दलिय गठवन्धन र त्यही
गठवन्धनको नेतृत्व गरी प्रधानमन्त्री बनेका
काग्रेसका सभापति शेर बहादुर देउवा लाई
लागेको छ। मुलुक कोरोना भाइरसवाट
आक्रान्त भएको छ। जनता खोप नपाएका
सडकमा भौतारिरहेका छन्। तर स्वास्थ्य
तथा जनसख्या मन्त्रालयवाटै भण्डै २४
लाख खोप हराएको मन्त्रालयले स्वीकार
गरीसकेको छ। खोप हराएको लामो समय
भईसकदा पनि त्यस विषयमा आजसम्म
खोजविन सम्म भएको छैन। मुलुकको
आर्थिक अवस्था डामाडोल अवस्थामा पुगेको
छ। विभिन्न खालका व्यवसायहरू धरासायि
हुन पुगेका छन् तर त्यस विषयमा पाँच
दलिय गठवन्धन र देउवा सरकारलाई
कुनै चासो रहेको छैन। संविधान, ऐनको
उल्लंघन गर्दै राजनितिक स्वार्थका लागि
संविधान र ऐनलाई अपव्याख्या गर्न
थालिएको छ। सम्बैधानिक निकायहरूले
दिएका सुभावहरूलाई समेत वेवास्ता गर्दै
दलगत स्वार्थका लागि सरकारले निर्णयहरू
गर्न थालेको छ। सधीय ससद र प्रदेश
सभाको विपक्षी दललाई वेवास्ता गरीएको
छ। प्रमुख विपक्षी दलका सुभावहरूलाई
रद्दीको टोकरीमा फालिएको छ। लामो
समयसम्म सत्तामै टिकिरहने उद्देश्यले पाँच
दलिय गठवन्धन र सरकारले संविधान ऐन
विपरित कार्य अद्य बढाउन थालेको छ।

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

आनन्द प्रसाद ढुङ्गानाको संयोजकत्वमा
बनेको उपसमितिले ल्याएको प्रस्ताव पारित
हुदा सबै दलहरू एकमत रहेका थिए ।
तत्कालीन सरकारले विदेशक वनाउँदा
स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको कार्यकाल
सकिएपछिमात्र निर्वाचन गराउनु पर्ने
प्रस्ताव ल्याएको थियो । त्यस विषयमा
सबै राजनितिक दल कानुन मन्त्रालयका
पदाधिकारीहरूसँगको छलफल र वहस पछि
कार्यकाल सकिनु अघि नै निर्वाचन गराउन
सबै सहमत भएकाले त्यस्तो प्रावधान
राखिएको थियो । अहिले सत्ताको नेतृत्व
नेपाली काग्रेसका सभापतिले नै गरीरहेका त
त्यसवेला काग्रेस आफैले जनाएको सहमति
विपरित अहिले किन अघि बढ्न खोजिरहेका
छ । त्यो नै रहस्यको विषय बनेको छ ।

संविधानले स्थानीय तहका
पदाधिकारीहरू एक दिन पनि पदाधिकारी
विहिन नहुन भनेरै पदावधि समाप्त हुनु
भन्दा अगाडी निर्वाचन गराउनु पर्ने
परिकल्पना गरेकोलाई गलत व्याख्या गरेर
संविधान निर्माण गर्दा गरीएको गल्तिलाई
टेकेर स्थानीय तहको निर्वाचन पछि सार्ने

प्रयास गरीनु स्थानीय तहलाई लामो
 समयसम्प पदाधिकारी विहिन बनाउन खोज्नु
 नै हो । स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको
 पाँच वर्ष कार्यकाल समाप्त भएको भोली
 पल्ट देखी नयाँ पदाधिकारीहरूले कार्य
 सञ्चालन गर्न थाल्ने भएकाले गर्दा विभिन्न
 चरणमा भएका निर्वाचनवाट आएका

पदाधिकारीहस्तमाथी अन्याय हुन्छ भनेर लङ्ग गडो तर्कमा कुनै दम छैन । स्थानीय तह निर्वाचन ऐन दफा ५५ मा त्यस्तो वयवस्था गरीएको हुनाले त्यो व्यवस्थालाई अध्ययन नै नगरी संविधान निर्माण गर्दा गरीएको प्राविधिक त्रुटीलाई समाएर स्थानीय तहलाई पदाधिकारी विहिन बनाउन खोज्नु भनेको लोकतान्त्रिक व्यवस्थालाई नै कमजोर पार्न खोज्नु नै हो । लोकतन्त्र र संघीयतामा स्थानीय तह मुटु हुन्, मुटु नै नहुने भएपछि सार्वजनिक अर्पण है ते ताँची उपाय क?

संघायताका अथ ने के वाको रहन्छ र ?
निर्वाचन ऐन अनुसार स्थानीय तहका पदाधिकारीहस्को पदावधि २०७९ जेष्ठ ५ गते समाप्त हुदैछ । निर्वाचन आयोगले निर्वाचन एक पटक गर्ने हो भने, वैशाख १४ मा र दुई चरणमा गर्ने हो भने वैशाख १४ र २२ मा गर्ने प्रस्ताव सरकारलाई पेश गरी सकेको छ । आयोगले वैशाखमा निर्वाचन गर्ने हो भने माघ ५ गते भीत्रमा निर्वाचनको मिति तोक्न सरकारलाई आग्रह गरेपनि सरकार भने सविधानका छिद्रा खोज्न मै व्यस्त रहेकाले गर्दा मिति तोकिएन । अब जेष्ठ अधि निर्वाचन गर्न असम्भव रहेको आयोगले बताइसकेको छ । निर्वाचन आयोगको दबाव पछि पाँच दलिय गठवन्धनमा पहिला स्थानीय तहको निर्वाचन गराउने कि ससदको भन्नेमा नै विवाद उत्पन्न भएको छ । सत्ताको दोझो टूलो घटक माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले पहिला ससदको निर्वाचन गराउनु पर्ने प्रस्ताव पाँच दलिय गठवन्धन र सरकारद्वारा गठन गरीएको उच्चस्तरीय राजनितिक सयन्त्रमा राखेका भए पनि त्यहाँ समेत कुनै निर्णय हुन सकेको छैन । सत्ताको नेतृत्वकर्ता दल नेपाली काग्रेस भीत्र पनि निर्वाचनका विषयमा एकमत

हुन नसकेको र माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीले समेत अहिले कै अवस्थामा स्थानीय तहको निर्वाचनमा जाँदा आफ्नो पार्टीको हार हुने निश्चित जस्तै भएको भन्दै पहिला संसदको निर्वाचन गराउन जोडवल गरिरहेका छन् ।

तत्कालिन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले
दुई दुई पटक ससद विघटन गरेका
थिए । दुवै पटकको विघटनलाई सर्वोच्च
अदालतको सम्बैधानिक इजालसले संसदको
विघटनलाई वदर गर्दै नजिर समेत कायम
गरेकोले पदावधि समाप्त नभईकन ससदको
निर्वाचन हुन सक्ने अवस्था देखिदैन ।
प्रतिनिधिसभा विघटन हुने अवस्था भनेको
पहिलो पाँच वर्ष कार्यकाल पुरा गरेर
र दोसो समय अघि नै प्रतिनिधिसभा
विघटन भएमा । सर्वोच्च अदालतले कायम
गरेका नजिरहरू समेतलाई हेरेर मात्र
प्रतिनिधिसधाको विघटन हुन सक्छ । त्यो
प्राय असम्भव रहेको छ । स्थानीय तह
लामो समयसम्म रिक्त रहँदाको अवस्था
हामीले पहिला नै हेरिसकेको हुनाले, पहिला
स्थानीय तहको निर्वाचन नै अपरिहार्य
रहेको छ । सविधानले नै स्थानीय तहमा
पदाधिकारी विहिनताको परिकल्पना नै
नगरेको र स्थानीय तह पदाधिकारी विहिन
भएको अवस्थामा त्यस्को परिपूर्ति कसरी
हुन्छ भन्ने संविधान ऐन कानुनमा कहि करै
उल्लेख नभएकोले गर्दा स्थानीय तहमा
पदाधिकारी विहिन बनाईनु कुनै सर्तमा पनि
उचित हुन सक्दैन । गाउँसभा र नगरसभाले
प्रत्येक वर्षको असार ९० गते गाउँपालिका
र नगरपालिका सभा समक्ष बजेट पेश गर्नु
पर्ने र त्यो बजेट असार २५ गते भीत्र
पारित गरीसक्नु पर्ने व्यवस्था गरेको हुनाले
यदि पदाधिकारी रिक्त रहेको खण्डमा त्यो
कार्य हुन सक्दैन । त्यतिमात्र होइन गाउँ
पालिका र नगरपालिकाहरूले दिने सुविधा र
कर उठाउन पाउने व्यवस्था समेत समाप्त
हुने भएकोले गर्दा व्यवस्थापिका कार्यपालिका
र न्यायपालिका नै ठप्प हुन सक्ने भएकाले
गर्दा पनि स्थानीय तहको निर्वाचन पछि
धकेल्ने प्रयास भएमा त्यो देश कै लागि
दुभार्य हुन सक्छ । प्रधानमन्त्री देउवाले
विगतमा पनि केही पटक कलंकको टिका
लगाईसकेको छन् । अहिले फेरी उनी किन
र कस्को स्वार्थको लागि अर्को कलंकको
टिका बोक्न चाहिएका छन् ।

गरीनु पर्दछ । माओवादी केन्द्र र नेकपा समाजवादी पार्टी मुलुक भरमै उनीहस्तको संगठन विस्तार नभएकोले गर्दा उनीहस्तको जसरी भएपनि अहिलेको गठबन्धनलाई कायम राखेर प्रतिनिधिसभा र स्थानीय तहको निर्वाचनमा सगै जान चाहिरहेका छन् । एकला एकलै निर्वाचनमा जाँदा जादै पराजित हुने डर उनीहस्तको भएको हुनाले उनीहस्त नेपाली काग्रेसको पुच्छर समातेर वैर्तणी तर्न चाहिरहेका छन् । काग्रेसभीत्र पनि स्थानीय तह र प्रतिनिधिसभामाको निर्वाचनमा एकलै जानु पर्दछ भन्ने पक्षमा ठूलो आवाज रहेपनि सत्ता लोभले गर्दा पार्टी सभापति देउवाले कुनै निर्णय गर्न सकेका छैनन् । पाँच दलिय गठबन्धन वनाएर स्थानीय तह र प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनमा जाँदा फेरी पनि पाँच दलिय गठबन्धनले नै बहुमत ल्याउने र आफुको विधानमन्त्री वन्न सक्ने सम्भावना देखिरै देउवाले गठबन्धनलाई चुनावसम्मै कायम राख्न चाहिरहेका छन् । यदि प्रधानमन्त्री एवं सभापति देउवाको यहि सोच हो भने त्यो नेपाली काग्रेसलाई मात्र नभएर मुलुक कै लागि दुर्भाग्य सावित हुन सक्छ । गठबन्धनलाई अहिले राज्य सञ्चालनमा सिमित राखेर एकला एकलै निर्वाचनमा गएपनि काग्रेसले नै विजय हासिल गर्न सक्ने सम्भावना बलियो हुदै गएको छ । कम्युनिष्टहस्त विभाजित भएका छन् । माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादी पार्टी तल्लो तहसम्म पुग्न सकेका छैनन् । नेकपा एमाले पनि केहि कमजोर देखिएको छ । यी सबै कारणहस्तले गर्दा अहिले नै स्थानीय तहको निर्वाचनमा गएर पछि संसद निर्वाचनमा जाँदा काग्रेसले नै फाइदा उठाउन सक्छ ।

पहिला स्थानीय निर्वाचन कि संसदीय ?

गुरुराज घिमिरे

हामी बिस्तारै स्थानीय तह र संसदीय निर्वाचनतर्फ अग्रसर हुँदै छौं । निर्वाचनतर्फको यात्राले नेपाली समाजमा राजनीतिक गर्नी अर्थात् तपामान त बढाएको छ नै, राजनीतिक दलहरूले यस विषयमा अभिव्यक्त गरिरहेका धारणाले पक्ष र विपक्षमा सधन बहस अधि बढेको छ । संविधानतः स्याद सकिन लागेका स्थानीय तहको निर्वाचन स्वाभाविक र नियमित समयमा हुनुपर्छ वा संसदको निर्वाचन पहिले हुनुपर्छ वा एकै समयमा भन्ने तर्क वितर्क सुरु भएको छ । यो स्वाभाविक पनि छ ।

संविधानिक व्यवस्था र सरकारको प्राथमिक दायित्वको कसीमा यसलाई हेरिन्छ या सत्तास्वार्थको विषय बनाइन्छ भनेर अड्कलबाजीहरू भिरेहेका छन् । संविधानिकव्यवस्था राजनीतिक दलहरूले यसको विषयमा विवाद गरिरहेका छन् भने राजनीतिक दल र तिनका नेताहरू आ-आफ्नो अनुकूलतामा प्रस्ताव फालिरहेका छन् । यस विषयमा थोरै चर्चा गर्नु उपयुक्त र सान्दर्भिक नै हुनेछ ।

नेपालमा स्थापित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र राजनीतिक व्यवस्थाका रूपमा लोकप्रिय हुन सकेको छैन । अर्थात् यसले जनताको मन जित्न सकेको छैन । न त नेता, न त राजनीतिक दलहरू नै लोकप्रिय छन् । यसको कारण स्वयं प्रणाली होइन, बरू राजनीतिक दलका गतिविधि र नेताका संकीर्ण स्वार्थ प्रमुख कारण हुन् । प्रणाली भनेको पनि राजनीतिक दल र नेताका क्रियाकलाप नै हुन् ।

२००७ सालयता नै दुई-दुईपटक आन्दोलन भएर वर्तमान राजनीतिक प्रणाली स्थापना भएको हो । २०१७ सालमा दलीय व्यवस्थालाई अनेक आरोप लगाएर थोपरिएको पञ्चायती व्यवस्था गतिले भएको भए २०१६ मा जनान्दोलन गर्नुपर्ने नै थिएन । तूलो संर्धेबाट उन्मूलन गरिएको सामन्ती, जहानियाँ र निरंकुश तानाशाही शासन व्यवस्था नेपालबाट सदाका लागि अन्त्य भएको ठानिएको थिए । तर, नेपालमै पहिलोपटक सम्पन्न आमनिर्वाचनबाट निर्वाचित सरकारलाई अपदस्थ गरी तत्कालीन राजा महेन्द्रबाट निर्दलीय व्यवस्था थोपर्ने कार्य भयो । यसले नेपालको राजनीतिमा प्रारम्भ भएको अग्रगमनलाई तूलो अवरोध पुऱ्यायो ।

राज्य सञ्चालनमा तत्कालीन सरकारबाट कमी-कमजोरी भए राजाले कार्यकारीलाई सचेत गराउन सक्थे या आफ्नो सुभाब दिन सक्थे । तर, उनले त्यसको सङ्गमा प्रतिगमनको बाटो रोजे । र, नेपालमा पहिलोपटक संविधानको चीरहरण भयो । देश र जनतामाथि निरंकुशता थोपर्ने यस घटनालाई इतिहासमा कहिल्यै कुनै पनि तर्कले पनि जायज ठहन्याउन सकिन्न ।

यहाँनेर उपर्युक्त ऐतिहासिक प्रसंग किन उद्धृत गरियो त भन्ने प्रश्न उठन सक्छ । यसको कारण छ । हाम्रो इतिहास विसिने बानी छ । त्यसैले बारम्बार इतिहास दोहोरिएको छ । आज हामी इतिहासका धेरै उत्तरचालाव व्यहोरेर वर्तमान मोडमा आइयुगेका छौं । तीमध्ये ०७ साल इतिहासको गतिलाई रोकन खोज्ने एउटा दुर्भायपूर्ण षड्यन्त्र थिए । तपश्चात् तीन दशक लामो कालात्रि भेरेर कठोर संघर्षबाट पुनः प्रजातन्त्रको बहाली गरियो । तर, फेरि पनि माओवादी विद्रोहको भन्याड चढेर निरंकुश राजतन्त्रको नयाँ संस्करण भेल्नुप्यो ।

यसमा शासन सञ्चालनमा देखिएको अकुशलता र विकृति पनि जिम्मेवार

छन् । त्यस प्रहारलाई समेत भेलेर नेपालको लोकतान्त्रिक आन्दोलनले नयाँ सुकाम पहिल्याउन सफल भयो अर्थात् यस्ता उल्लेखनीय षड्यन्त्र र पडावहरू पार गरेर हामी वर्तमान मोडमा आइयुगेका छौं । हामीले उन्नत भनेर ल्याएको राजनीतिक प्रणाली अलोकप्रिय हुँदै गएको छ, किन ? संसारका लागि उपयुक्त र लोकप्रिय ठहरिने तर नेपालमा चाहिए आलेखित किन ? हाम्रा अगाडि आज गम्भीर प्रश्न खडा छ । जवाप पनि छर्लग छ । हाम्रो आवरण, चरित्र र प्रवृत्ति लोकतन्त्रअनुकूल छैन ।

हामीलाई छुद्र वैयक्तिक स्वार्थको भारीले यसरी थियेको छ कि हामीलाई देश र जनताको स्वार्थको पर्वाह छैन । आफ्नो निजी प्रतिष्ठा र प्रतिफल भए पनि अहिले देशमा तूलो आन्तरिक विग्रह, विपति या संकट छैन, जसका कारण निर्वाचन गर्न असहजता होस । फेरि सर्वोच्च अदालतले प्रतिनिधिसभा पुनर्स्थापना गर्दा संसदले सरकार बनाउने विकल्प रहेदासम्म विघ्न गर्न नपाइने किटानी फैसलासमेत गरिसकेको

हुँदै छन् । त्यसैगरी ०७९ मसिरमा संघीय र प्रदेश व्यवस्थापिकाको कार्यकाल सिद्धिहुँदै छ । यो अवधि संविधानद्वारा निर्दिष्ट कार्यकाल हो । नेपालको संविधानको धारा २२५ या स्थानीय निर्वाचन ऐन- ०७३ ले गरेको व्यवस्था र त्यसको मर्म पाँच वर्षभित्र निर्वाचन सम्पन्न होस भन्ने हो । यो व्यवस्था तलमाथि गर्न उपयुक्त र तार्किक कारण चाहिए र बाटो पनि हुनुपर्छ । नेपालको राजनीति जितिसुकै गिजलिएको भए पनि अहिले देशमा तूलो आन्तरिक विग्रह, विपति या संकट छैन, जसका कारण निर्वाचन गर्न असहजता होस । फेरि सर्वोच्च अदालतले प्रतिनिधिसभा पुनर्स्थापना गर्दा संसदले सरकार बनाउने विकल्प रहेदासम्म विघ्न गर्न नपाइने किटानी फैसलासमेत गरिसकेको

त्यहाँ अभ्यास हुने स्थापित विधिभन्दा दलीय स्वार्थ माथि हुँदैन । त्यसैले, लोकतन्त्र र राजनीतिक दलहरूप्रति त्यहाँका जनताको आस्था र भरोसा बढेको हो । निर्वाचन कहिले होला, होला कि नहोला र भए पनि कसरी होला जस्ता संशयमा जनता बाँच्यपर्दैन । के नेपाल त्यो स्थितिमा पुग्नुपर्दैन ? अर्को कुरा, वर्तमान संविधानका निर्माता हामी नै हाँ । यसलाई मलजल गरी हुक्काउने र सफल पार्ने पनि हामीले नै हो भने यसको सही अभ्यास कसले गर्न ? यसको व्यवस्थालाई तोडने र मर्ममाथि प्रहार गर्न कार्य हामीबाट हुने हो भने वर्तमान प्रणालीप्रति जनताको आस्था कसरी बढ्छ त ? आखिर पछि धक्केलैपर्ने दल विशेषको चाहना र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्नपर्ने बाध्यता के ? यी सबै प्रश्नको चित्तबुझ्दो जवाफ कोसँग छ ? सचेत नेपाली जनता प्रतीक्षामा छन् ।

कांग्रेसले राष्ट्रमा उत्पन्न विषम राजनीतिक संकटको निवारण र तर्कपूर्ण समाधानका लागि बारम्बार सकारात्मक र निर्णयक भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । गत निर्वाचनमा हार व्यहोरेर पनि परिस्थितिजन्य रूपमा आइलागेको राष्ट्र सम्हालुपर्न अभिभारा सम्हाल्दै आएको पनि छ । नेपाली राजनीतिको मियोका रूपमा सबै राजनीतिक दलसँग समन्वय गर्दै समयसापेक्ष भूमिका निर्वाह गर्दै अधि बढेको पनि छ । त्यसैले, अहिले आफ्नै नेतृत्वमा सम्पन्न गराउनुपर्ने निर्वाचनका विषयमा पनि कांग्रेस पटकै अलमलिनु हुँदैन । राष्ट्रिय संकटमा अभिभावकीय भूमिका निर्वाह गर्दै आएको जेठो राजनीतिक दल असम्जसमा पर्नु हुँदैन । सरकारमा भएका गठबन्धनका 'पार्टनरहरू'को सुविधाअनुसार संविधानको व्यवस्थालाई तोडमरोड गर्न तयार हुनुहुँदैन । हामी सबैले बुझ्नुपर्छ, राजनीतिक दलहरूसँग जनता पर्नुहुँदैन । यसको अनगिन्ती कारण छन् । तीमध्ये दलहरूबाट बारम्बार हुने गरेको संविधान र कानुनको उल्लंघन पनि एक हो । अब पनि फेरि संविधानमाथि प्रहार हुने हो भने जनतालाई साँच्चै असह्य हुनेछ र धैर्यको बाँध फुर्नेछ ।

कांग्रेसले बुझ्नुपर्ने अर्को महत्वपूर्ण

कुरा विपक्षी दलसँगको सम्बन्ध पनि हो । विगतमा संसद्वा दुईतिहाइको समर्थन हुँदा तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओलीले विपक्षी कांग्रेससँग निकै टूलो वैरभाव राखेको धेरै भएको छैन । त्यो व्यवहार असंसदीय र अलोकतान्त्रिक थियो । यसको सर्वत्र आलोचना पनि भयो । कांग्रेसले पनि त्यहाँ प्रवृत्ति दोहोराउनु हुँदैन । निर्वाचन साभा राष्ट्रिय अभियान हो । यो व्यवस्था त्यसको निजी स्वार्थ पूरा गर्ने प्राविधिक प्रपञ्च होइन । हिजो ओलीबाट जे गल्ती भयो, त्यसको सिको गर्न जरूरी छैन । उनले गल्तीको सजाय पाइसकेका छन् ।

जनताले पाँच वर्षका लागि सत्ता सुर्पेका व्यक्ति आफ्नै दलभित्र भाँडभैलो मच्चाएर बहिर्गमित मात्र भएनन्, अरुले सरकार चलाएको दृश्य दुलुदुलु हेर्न अभिशाप्त छन् अहिले । संविधानमाथिको निरन्तरको प्रहार र दुई-दुईपटकको संसद, विघ्न ओलीका लागि निकै महँगो सावित भइसकेको छ । तर, यी घटना सबै विगत भइसके । अहिले हामी दूरगामी महत्वको राष्ट्रिय मुद्दामा केन्द्रित हुँदैन । यस्तो परिस्थितिमा साभानमन्त्री स्वयं विपक्षी दलसँग संवादमा अग्रसर हुनुपर्छ । संसद खोल मात्र अनुरोध गरेर पुँदैन, अरु राष्ट्रिय एजेन्डामा पनि सहकार्यका लागि कोसिस गर्नुपर्छ । यो आजको राष्ट्रिय आवश्यकता हो । अहिले पनि एमाले राष्ट्रियको सबैभन्दा टूलो राजनीतिक दल हो र कांग्रेसको प्रमुख प्रतिद्वन्द्वी हो । अरु दलसँगको सहकार्य आफ्नो ठाउँमा छ, तर प्रधानमन्त्रीको सफलता विपक्षीसँग समझदारी गर्न सक्नुले मात्र प्रमाणित गर्छ ।

वर्तमान सरकारको गठन संविधानमाथिको आक्रमणलाई रोके र विधिको शासनलाई अक्षुण्ण राख्ने पृष्ठभूमिमा भएको हो । यसलाई कसैले भुल्नु हुँदैन । अब फेरि सत्ता स्वार्थमा अलिफ्एर संविधानलाई प्रहार गर्ने गर्नुहुँदैन । निर्वाचन राजनीतिक दलहरूको परीक्षा हो । यसमा दलहरूले आफ्नो कर्मको पारितोषिक प्राप्त गर्दैन । सत्ता गठबन्धन परिस्थितिजन्य बाध्यता थियो । कांग्रेसले अरु दलको चिन्ता गर्नु सङ्ग आफ्नो दलभित्रको बेथितिलाई सुधारेर संविधानले कोरेको बाटो हिँड्नुमै कल्पण छ । (नयाँ पत्रिका)

पल्टी सदाहरूको मृत्युमा किन बोल्दैनन् अधिकारकर्मी र सम्भान्तहरू ?

हिरा विश्वकर्मा

आजभन्दा २४ वर्षअगाडिको कुरा हो, सर्लाहीको कौडेना गाविसको एउटा मुसहर बरसीमा भ्रमण गर्दा चैतको मध्य गर्मीमा थुर्थुर काम्बै ए व्यक्ति भुइँमा लडिरहेका थिए। उनको ओछ याउने गुन्दी र ओढने पनि गुन्दी थियो, अर्थात् न्यानो ओढने औच्याउने कुरा केही थिएन। चैतको मध्य गर्मीमा पनि थुर्थुर काम्बैको अर्थ उनलाई ज्वरो आएको थियो, बाहिर आँगनमा नागा केटाकेटी खेलिरहेका थिए। श्रीमती कुनै जमिनदारको घरमा काम गर्न गएकी थिइन। तीन-चार दिनदेखि त्यसरी पल्टिरहेका ती मुसहरलाई अस्पताल लगेर उपचार गर्ने कुनै छाँट थिएन। रोगलाई जिते भने बाँचो, नत्र परलोक जिंगार्ने खालोको उनको अवस्था थियो। देशको जीवनमा २४ वर्ष धेरै लामो अवधि होइन, तर व्यक्ति र परिवारको जीवनमा यो एउटा एक पुस्ताको समय हो। त्यति वेला जन्मिएको बच्चा अहिले कर्म क्षेत्रमा लागेर कमाउने अवस्था हो। दुर्भाग्य भन्नुपर्छ, हिजो मैले देखेको ती मुसहर पुरुषको अवस्था र गत पुस २३ गते शीतलहरले मृत्युवरण गर्ने पुगेकी सिराहा कल्याणपुर-१ निवासी ६५ वर्षीया पल्टी सदाको अवस्थामा कुनै परिवर्तन आएको रहेन्छ। अहिले मधेस आचोलनले माग गरेका मधेस प्रदेश, स्वशासन लगायत मुद्दा सबै सम्बोधन भइसकेका छन्, तर यत्रो राजनीतिक परिवर्तन हुँदा पनि पल्टी सदाहरू मरिरहेका छन्। सिंगो मधेसलाई पल्टी सदाहरू मर्दा केही दुख्खैन, सिंगो नेपाललाई भन्न किन दुख्दो हो, किनभने यस्तो मृत्यु उनीहरूको नियति हो, त्यसमा किन टाउको दुखाई गर्नुपर्यो?

आखिर पल्टी सदाहरू किन मरिरह्न ? यो प्रश्नले मर्लाई घोविरहेको छ, यसको उत्तर खोज्ने त्रिमा देख्नु, पल्टी सदाहरू मर्नुमा मधेसको अर्थराजनीति। मधेस प्रदेशका आठ जिल्ला तथा बाँकी अन्य प्रदेशका तराईका १३ वटा जिल्लामध्ये प्रदेश १ र लुम्बिनी प्रदेशमा मधेसी मूलका लगायत मधेसी दलितको बसेबास रहेको छ, तर शीतलहरले किन यही तत्कालीन प्रदेश २ मात्रै आक्रान्त हुन्छ र जोखिममा रहेका दलित तथा गरिबले शीतलहरजस्तो सामान्य मौसमी परिघटनाबाट पनि ज्यान गुमाउँछन् ?

नेपालको उत्तरी भेगमा हिमालसँग जोडिएका हिमाली जिल्ला रहेका छन्, जहाँको तापक्रम हिँडेन्मा माइनस ८/१० डिग्रीसम्म तल भर्ह, तर त्यहाँ विसोका कारण मृत्युवरण गरेकाको कुनै समाचार आउँदैन। तराई जहाँ वर्षको ९/१० महिना गर्मी हुन्छ तर करिब दुई अडाई महिनाको विसोमा पनि किन ज्यान गुमाउँछन्, यो कुनै राष्ट्रिय बहसको विषय बन्दैन। असू बेला पहाडियाले दमन र शोषण गरे भनेर कराउने मधेसी अधिकारकर्मी किन शीतलहरजस्तो सामान्य कारणले मान्छेको ज्यान जाँदा पनि बोल्दैनन् ? यसरी नबोल्नुमा के छ रहस्य ?

मैले माथि अर्थराजनीतिको कुरा

गरै, तराईको समाज मध्ययुगीन सामन्ती प्रथामा अडेको छ। त्यहाँ ठुल्लू जमिनदार रहेका छन्, ती कसैले पनि आफ्नो खेतमा काम गर्दैनन्। घरका महिलालाई घुम्टोभित्र राख्छन् र बाहिर निस्किन दिँदैनन, भन्नुको मतलब न पुरुष न त महिलाले खेतमा काम गर्न जान्छन्। खेत बाँफो राखेर आफैं फल्दैन, यसका लागि कसै न कसैले काम गर्दिनुपर्छ, त्यसका लागि उनीहरूले मनुस्मृतिमा आधारित जात व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागू गरेका हुन्छन्, जस अन्तर्गत शूद्र अर्थात् दलितलाई केवल जीवित रहन पर्याप्त हुने घर र मौसमी ज्यालाको व्यवस्था गरिदिएका हुन्छन्। धान र गहुँ बाली लगाउने, गोड्ने र भिर्याउने काम मुस्किलले दुई महिनाको हुन्छ, यो काम सबै दलितका महिला तथा पुरुषले गर्छन्, त्यसमा पनि धेरैजसो मुसहर हुन्छन्। अहिलेको मितिसम्म खेतमा काम गरेबापत

अर्थराजनीति खलबलिन्छ। अर्थात् भोलि गएर ती दलित गरिब राम्रो घरमा बस्न पाए, न्यानो लुगा लगाउन पाए, मर्ने अवस्था भएन भने दासयुगमा जस्तो खेतमा काम गर्ने सस्तो मजदुर कसरी पाइन्छ ? अहिले पनि वैदेशिक रोजगारमा गएर आफ्नो हैसियत बनाउन सफल कुनै गरिब र दलितको परिवार छ भने उसले सस्तो मजदुरका रूपमा खेतमा काम गर्दैन, त्यसकारण मधेसमा गरिब दलितको अवस्थामा सुधार गर्ने काम न त्यहाँको राज्य संयन्त्र, न त त्यहाँका अधिकारकर्मीले गर्छन्। मधेस र मधेसीका बारेमा बोल्ने पनि त्यहाँका सम्भान्त र टाठाबाटा हुन्, जसले त्यहाँका दलित गरिबका बारेमा बोले भने उनीहरूको पनि अर्थराजनीति खलबलिन्छ।

यो आलेख तयार गर्ने क्रममा मैले शीतलहरको रोकथामका लागि सरकारका तर्फबाट के के हुँदो रहेछ

● ● ●
**अरु बेला पहाडियाले दमन र शोषण
गरे भनेर कराउने मधेसी अधिकारकर्मी किन शीतलहरजस्तो सामान्य कारणले मान्छेको ज्यान जाँदा पनि बोल्दैनन् ? यसरी नबोल्नुमा के छ रहस्य ?**
 ● ● ●

उनीहरूले एक समयको कमसल खाजा र चार किलो धान पाउने हो। चार किलो धानको अधिकतम मूल्य सय रूपैयाँ हुन्छ, त्यसमा पनि ज्यालाको रूपमा पाउने धान कमसल खालको हुने भएको हुँदा त्यसको बजार मूल्य ८० रूपैयाँ पनि हुँदैन, अब दिनको ८० रूपैयाँ त्यो पनि वर्षको दुर्दैखियि तीन महिना कमाएर एउटा गरिब दलित परिवारको गुजारा कसरी चल्छ ?

हामीले भर्खरै मधेस प्रदेशको एउटा अध्ययन गरेका छौं, अध्ययन अनुसार ७८ प्रतिशत मुसहर भूमिहीन छन् भने बाँकी ४३ प्रतिशत दलित भूमिहीन छन्। भन्नुको मतलब उत्पादनको यो महत्त्वपूर्ण साधनमा उनीहरूको पहुँच छैन, गुजाराका लागि ज्यालामा श्रम बेच्ने हो। कुनै पनि समुदायलाई शीतलहरबाट बचाउनु भनेको उसको अवस्थामा सुधार ल्याउनु हो, भन्नुको मतलब सबैभन्दा पहिले उनीहरूको आवास राम्रो बनाउनुपर्यो। शीतलहरबाट बचाउनुपर्यो। कमिसम्म भने पूरे रुपैयाँ नैपाली जिल्लामा चिसोबाट बचन त्यहाँका मानिसले एउटा जैविक चक्र नै बनाएको देखिन्छ। मुस्ताङमा चिसो बढेपछि ९० प्रतिशतभन्दा बढी मानिस तल भर्न्छन्। कमिसम्म भने पूरे रुपैयाँ नैपाल सरकारले दिने बजेटमा आफैं थप्याप गरेर मिलाउँछन्, तर तराईमा यस्तो सहकार्यको संस्कृति देखिँदैन।

राज्यले दिने स्रोतसाधनमा समेत व्यापक भ्रष्टचार गरेर तलसम्म पुर्दैन। यस्तोमा एउटा आशाको किरण रैतहट जिल्लाको मौलापुर नगरपालिकाले एकीकृत दलित बस्तीको निर्माण गरिदिएको छ, समाचारमा आए अनुसार नपुग जग्गा खरिद समेत गरेर सो बस्ती निर्माण गरिएको हो। यस्तै बस्तीहरू व्यापक रूपमा विस्तार गर्न सकिए शीतलहर लगायत अन्य प्राकृतिक विपत्तबाट गरिब तथा दलितको ज्यान काम मात्रै गर्न्छन्। ती गरिब दलितको गर्दा गर्ने काम जाँदा पनि बोल्दैनन्। ती गरिब दलितको ज्यान जाँदा पनि बोल्दैनन् ? यसरी अवस्थामा सुधार आयो भने त्यहाँको

३८८४ बैंकिङ्ग सबैका लागि

३३.७५ अर्ब्ब+	५७४ अर्ब्ब+	३६१ अर्ब्ब+	३७०० +
शेयरखाली कोष	विशेष संकलन	कजाँ लगानी	दक्ष जनशक्ति
४५५	४८४	४८१	४८०
स्टापिन सञ्जाल	शासा	शासा रहित बैंकिङ्ग सेवा	राजस्व संकलन काउन्टर/ सञ्चयक कार्यालय

खेलकुद

पूर्वकप्तान हरि खड्काविरुद्ध विशेष अदालतमा भ्रष्टाचार मुद्दा

अखियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले नेपाली राष्ट्रिय फुटबल टोलीका पूर्वकप्तान हरि खड्काविरुद्ध विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरेको छ। नेपाल प्रहरीमा जागिर खान नकली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरेको प्रमाणित भएपछि अखियारले खड्का विरुद्ध विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरेको हो। अखियारका सहायक प्रवक्ता वेदप्रसाद भण्डारीले विज्ञितमात्र पूर्वकप्तान खड्काले प्रहरीमा जागिर खान नकली प्रमाणपत्र पेस गरेको जनाएको छन्।

प्रहरी सेवामा माध्यमिक शिक्षा परिषद वाराणसी उत्तरप्रदेश भारतको शैक्षिक योग्यता आइएको प्रमाणपत्र भएको खड्काले विभाग प्रमुख रहेका खड्काले प्रहरी सहायक निरीक्षक पदमा नियुक्त हएको देखिन्छ, अखियारले उल्लेख गरेको छ। त्यसै प्रहरी सेवामा निरन्तर बहाल रही २०५५ पुस १४ मा खड्का प्रहरी नायब निरीक्षक पदमा बढुवा भई सरकारलाई हानिकोसानी पुर्याई लाभ हुने बदनियत राखेको अखियारद्वारा जारी विज्ञितिमा भनिएको छ।

मोरिससविरुद्धको मैत्रीपूर्ण खेलका लागि दुई टोली घोषणा

नेपाली राष्ट्रिय फुटबल टोलीका मुख्य प्रशिक्षक अब्दुल्लाह अलमुताइरी फरक नीतिका साथ प्रस्तुत हुन्छन्। दक्षिण अफ्रिकी देश मोरिससविरुद्धको दुई मैत्रीपूर्ण खेलका लागि प्रशिक्षक अलमुताइरीले भएको उजुरीका आधारमा अनुसन्धान हुँदा भुट्टा प्रमाणपत्र पेस गरेको र सोही प्रमाणपत्रका आधारमा २०५५ कातिक १ मा प्रतिस्पृशिवाट प्रहरी सहायक निरीक्षक पदमा नियुक्त हएको देखिन्छ, अखियारले उल्लेख गरेको छ। त्यसै प्रहरी सेवामा निरन्तर बहाल रही २०५५ पुस १४ मा खड्का प्रहरी नायब निरीक्षक पदमा बढुवा भई सरकारलाई हानिकोसानी पुर्याई लाभ हुने बदनियत राखेको अखियारद्वारा जारी विज्ञितिमा भनिएको छन्।

प्रार

● धौलागिरि लघुवितको सेयर सनराइज क्यापिटलले बेच्ने

धौलागिरि लघुवित वितीय संस्था लिमिटेडले निष्कासन गर्नुपर्ने तीन लाख किता साधारण सेयर निष्कासनका लागि कमलपोखरीको सनराइज क्यापिटल लिमिटेड निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धकमा नियुक्त भएको छ । निष्कासनसम्बन्धी सम्झौतामा संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत भीनबहादुर बोहरा तथा क्यापिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विजयलाल श्रेष्ठले हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

धौलागिरि लघुवित वितीय संस्था लिमिटेड राष्ट्रियस्तरको लघुवित वितीय संस्थाको इजाजतपत्र प्राप्त गरी २०७५ साल चैतदेखि वितीय कारोबार गर्दै आइरहेको छ । यसले २०७८ साल पुस मसान्तसम्ममा नेपालका २० जिल्लामा ४६ शाखामार्फत कुल एकस य ११ जना कर्मचारी परिचालन गरी ३४ हजार चार सय ३८ सदस्यलाई आफ्नो लघुवित सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको जनाइएको छ । उक्त अवधिसम्ममा वितीय संस्थाको कुल कर्जा लगानीतर्फ एक अर्ब ४४ करोड रुपैयाँ, निष्केप संकलनतर्फ ६२ करोड १४ लाख रुपैयाँ रहेकोमा अन्तर्वेक सापेटी ६१ करोड ८० लाख रुपैयाँ रहेको जनाइएको छ ।

हाल चुक्ता पुँजी सात करोड रहेकोमा सार्वजनिक सेयर निष्कासन भएपश्चात ९० करोड रुपैयाँ चुक्ता पुँजी कायम हुने संस्थाले जनाएको छ । हाल जोगात तथा कोषहरू तर्फ कुल ९० करोड ३८ लाख रुपैयाँ रहेको छ । आर्थिक वर्ष ०७७/०७८ को असार मसान्तसम्ममा वितीय संस्थाको वितरणयोग्य मुनाफा दुई करोड ६० लाख रुपैयाँ रहेकोमा पुस मसान्तसम्ममा आइपुग्दा उक्त वितरणयोग्य मुनाफा ७०/७१ करोड १२ करोड १४ लाख रुपैयाँ रहेकोमा अन्तर्वेक सापेटी ६१ करोड ८० लाख रुपैयाँ रहेको जनाइएको छ ।

● नबिल बैंक, सिएनआई-वुमन लिडरसिप फोरम र महिला शक्ति विकास केन्द्रबीच सहकार्य

महिलामा उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, वितीय साक्षरता र वितीय पहुँच पुऱ्याउने उद्देश्यले नबिल बैंक, सिएनआई-वुमन लिडरसिप फोरम र महिला शक्ति विकास केन्द्र नेपालबीच त्रिपक्षीय सम्झौता भएको छ । परिसंघको प्रधान कार्यालयमा भएको सम्झौतामा बैंकको तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाह, वुमन लिडरसिप फोरमको तर्फबाट संयोजक छाया शर्मा र महिला शक्ति विकास केन्द्र नेपालको तर्फबाट कार्यकारी निर्देशक कविता गुरुडले हस्ताक्षर गरेका थिए ।

कार्यक्रममा नबिल बैंकका सिइओ शाहले महिलाहरूको आर्थिक विकासका लागि सम्झौता महत्वपूर्ण हुने आशा व्यक्त गरे । कार्यक्रममा भर्चुआली उपस्थित भएका नेपाल उद्योग परिसंघ (सिएनआई)का उपाध्यक्ष निर्वाण चौधरीले सम्झौतामा महिलाको आर्थिक विकास संयोगे देशको दिगो विकासमा ठूलो टेवा पुऱ्याउने बताए ।

वुमन लिडरसिप फोरम अर्थतन्त्रमा महिलाको भूमिका अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले नेपाल उद्योग परिसंघ (सिएनआई)ले गरेको एउटा पहल हो । स्थापनादेखि

कपोरेट

भएका दक्ष प्राविधिकहरूबाट सर्भिसिङ्ग गराइने सर्भिसिङ्ग सेन्टरमा ५५ मिनेटमा काम सम्पन्न हुने दाबी गरिएको छ । एक दिनमा ८० भन्दा बढी बाइकहरू सर्भिसिङ्ग गर्न सक्ने क्षमता भएको सेन्टरमा प्रतीक्षालय र क्यापेको सुविधा पनि छ ।

● ज्योति लाइफले प्रिमियम भुक्तानीमा एक हजारसम्म क्यासब्याक दिने

अनलाइन भुक्तानी सेवाप्रदायक कम्पनी खल्ती डिजिटल वालेटले ज्योति लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडको बिमा प्रिमियम 'खल्तीबाट तिर्दा प्रयोगकर्ताहरूले एक हजार रुपैयाँसम्मको क्यासब्याक पाइने अफर ल्याएको छ । कम्पनीले पाँच हजार रुपैयाँसम्मको खल्ती प्लाइन्ट्स र पहिले भुक्तानीमा प्रोमोकोड इन्स्योर १०० प्रयोग गरी एक सय रुपैयाँ क्यासब्याक पाउने योजना ल्याएको हो ।

● रावा बैंकले ल्यायो इन्टरनेटविना पनि चल्ने डिजिटल बैंकिङ सुविधा

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेडले काठमाडौंको सिनामंगलमा नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ । बैंकले सिनामंगल क्षेत्रका सर्वसाधारण तथा उद्यमीमात्र सबै प्रकारका निष्केप तथा कर्जा कारोबार सुविधा, रकम भुक्तानीलगायत सम्पूर्ण बैंकिङ सेवा सहज ढाँगले पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ उक्त एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको हो ।

कोरोना भाइरस महामारीको अवस्थामा पनि बैंकले सरकारका विधि अपनाई आफ्ना सबै सर्भिस आउलेटबाट बैंकिङ सेवा तथा सुविधा निरन्तर प्रवान गरिरहेको जनाएको छ । सजिलो बैंकिङ सेवा, शाखारहित बैंकिङ, एटिएम, पिओएस मेसिनका साथी निष्केप तथा कर्जा सुविधा, घरमै बसेर बैंक खाता खोल्न सकिने तथा डेबिट र क्रेडिट कार्ड आवेदन दिन सकिने अनलाइन सुविधा, रेमिट्यान्स सेवा, एटिएम कार्डजस्ता सुविधा दिइरहेको बैंकले जनाएको छ ।

हाल चार सय ५० भन्दा बढी व्यावसायिक केन्द्रहरूबाट विशेष छुट प्राप्त गर्न सकिने गरी जारी गरिएको युएनहो ट्रोडिट कार्डजस्ता सेवामार्फत बैंकले उच्चस्तरीय बैंकिङ सेवा प्रदान गर्दै आएको जनाइएको छ ।

● बजाजको नयाँ सर्भिस सेन्टर कुपण्डोलमा

बजाज मोटरसाइकलको आधिकारिक वितरक हंसराज हुलासचन्द एन्ड कम्पनीले कुपण्डोलको गुसिङ्गालमा नयाँ सर्भिसिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ । बजाजको सर्भिस र स्पेयर्स पार्ट्स देशभर उपलब्ध गराउने उद्देश्यले गुसिङ्गाल, कुपण्डोलमा पनि सर्भिसिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

मोटर साइकल सर्भिसिङ्गमा २० वर्षको अनुभव

सबै शाखा कार्यालयहरूको काउन्टरमा स्मार्ट क्युआर डेलर सेवाको सुरुवात गरेको हो ।

भर्वुअल माध्यमबाट सम्पन्न गरिएको ५७५० वार्षिकोत्सव समारोहमा अर्थमन्त्री जनार्दन शर्मा 'प्रभाकर'ले वितीय व्यवस्थापन आफैमा चुनौतीपूर्ण भए तापनि राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकले चुनौतीको सामना गरी व्यावसायिक रूपमा आगाडि बढिरहेको बताए ।

बैंक तथा वितीय संस्थाहरूले उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गरी राष्ट्र निर्माणमा थप योगदान गर्नुपर्ने उनको भनाइ थियो । बैंकले आगामी दिनमा प्रविधिमार्फत दिइने बैंकिङ सेवाले ग्राहकले डिजिटल फ्लेटफर्मार्फत आफ्नो प्रिमियम रिर्न रुचाउने गरेको उनको भनाइ छ । उनले भने, डिजिटल कारोबारलाई अभ प्रोत्साहित गर्न तथा सबै प्रकारको भुक्तानी सहजै तिर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले यो अफर ल्याइएको हो ।

नयाँ सर्भिसिङ्ग सेन्टरले ग्राहकहरूलाई बाइकको स्पेर्यस पार्ट्स तथा एसेसरिज खरिदका लागि सहज बनाउनेछ । सर्भिस सेन्टर शुभारम्भ गर्दै हंसराज हुलासचन्द एन्ड कम्पनीका जनरल म्यानेजर योगेन गुरुडले भने, 'नयाँ सर्भिसिङ्ग सेन्टरसँग यसले ग्राहकहरूको जीवन सहज बनाउनुका साथी उनीहरूले बजाज मोटरसाइकलको नयाँ अनुभव लिने अवसर प्राप्त गर्नेछन् ।'

सोलारको पिपिए बिक्री सम्झौता प्रतिस्पर्धाबाट

काठमाडौं । नेपाल विद्युत प्राधिकरणले सोलार प्लान्टबाट उत्पादित ऊर्जाको विद्युत खरिद बिक्री सम्झौता (पिपिए) प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने भएको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइमन्त्री पम्पा भुसालको अध्यक्षतामा आइतबार बसेको प्राधिकरण सञ्चालक समितिको बैठकले सोलारको पिपिए गर्दा प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने निर्णय गरेको छ ।

सोलारबाट उत्पादित ऊर्जालाई सर्वसुलभ, प्रतिस्पर्धी र पारदर्शी बनाउन पिपिए प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने निर्णय लिइएको मन्त्री भुसालले बताइन् । 'जनतालाई सहुलियत दरमा विद्युत उपलब्ध गराउन, विद्युत खरिदलाई प्रतिस्पर्धी तथा पारदर्शी बनाउन उल्जानुपर्छ, सोलारमार्फत हामीले यसको सुरुवात गरेका छौं, मन्त्री भुसालले भनिन् । पछिलो विकसित प्रविधिअनुसार

सोलारबाट विद्युत उत्पादन लागत कम हुँदै गएको उल्लेख गर्दै उनले भनिन्, 'यसअधिको निर्णय अनुसार पनि तीन वर्षमा सोलारको पिपिएर चुनावलोकन गर्नुपर्ने थियो ।'

विद्युत महसुललाई सर्वसुलभ बनाउन, अन्तर्राष्ट्रिय प्रयोग, जननअपेक्षा, विद्युत मार्ग र आपूर्तिको सन्तुलन एवं प्रचलित ऐन कानुनको मर्मलाई मध्यनजर गर्दै पिपिए गर्दा प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने निर्णय गरिएको हो ।

अबदेखि सोलार आयोजनाबाट उत्पादित विद्युतको पिपिए गर्दा विद्युत आयोजनाहरूको उत्पादन सम्भित्रणको अवधारणाअनुसार राष्ट्रिय ग्रिडमा कुल जडित क्षमताको ९० प्रतिशतको परिधिभित्र रहेर प्राधिकरणलाई आवश्यक भएको क्षेत्रमा

गरिनेछ ।

यसअधि ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइमन्त्रालयबाट ०७४ माघ २५ मा स्वीकृत

ग्रिड कनेक्टेड वैकल्पिक विद्युत ऊर्जा

आफ्नो...

भन्दा पहिला नै समाप्त हुने भएकाले उनीहरूलाई दुई चार महिना बढीको सुविधा दिदा केही असर नपर्न बताएको भएपनि कुन कानुन र नियम अनुसार उनीहरूलाई पदावधि सकिएपछि पुनर्सुविधा दिने भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ।

परमादेशको सरकारले निर्वाचन ऐन २०७३ को अर्को दफा ५५ लाई समेत सञ्चालन गर्न चाहेको छ। उक्त दफामा गाउँ/नगरसभाको कार्यकाल समाप्त हुनु भन्दा अगाडी निर्वाचन भएकामा निर्वाचन हुन्दा कायम रहेका सदस्यहरूको कार्यकाल समाप्त भएको भोलीपलटको मितिमा नयाँ निर्वाचन भएको भनिनेछ भन्ने उल्लेख भएको छ। पहिलो पटक ऐन लागू भएपछि पहिलो पटकको निर्वाचनमा भने पहिलो चरणमा निर्वाचन सम्पन्न भएको मितिको सार्वांग दिन नयाँ निर्वाचित सदस्य भएको मानिने भएको छ। उक्त दफा अनुसार आगामी जेष्ठ ५ गते ७ सय ५३ वटा खानीय तहको जनप्रतिनिधिहरूको कार्यकाल समाप्त भएपछि

स्थानीय तह कार्यपालिका कसरी सञ्चालन गर्ने भन्नेमा स्पष्ट नभएकाले सो ऐन परिरतन गरेर निर्वाचन नभएसम्म भन्ने शब्द थन्न लगिएको छ। यदि यो शब्द थपिएको खण्डमा सरकारले आफु अनुकूल वातावरण नवने सम्म स्थानीय हत्तोको निर्वाचन नै गराउन चाहिएनन्।

सरकारले आउँदो कार्तिक मंसीर सम्ममा स्थानीय तहको निर्वाचन गराउने तातान थालेको छ। त्यथेल सम्म स्थानीय तह नेतृत्व विहिन हुन सक्ने भएकाले त्यो परिवृत्ति गर्नका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११५ संसोधन गर्न तयारीमा सरकार रहेको छ। उक्त दफामा गाउँ/नगरसभाले गर्न भनि उल्लेख भएको व्यवस्था भएपनि नयाँ निर्वाचन नभएसम्म पहिलाको कार्यपालिकालाई काम चलाउ अवस्थामा राख्ने गरी व्यवस्था गर्न लगिएको छ। स्थानीय तहको २०७४ मा भएको निर्वाचनमा नेकपा एमाले ७ सय ५३ तह मध्येमा २१७ नेपाली काग्रेसले २७४, माओवादी केन्द्रले १०६ र अन्यले ७६ वटा तहमा निर्वाचन जितेका थिए। तर नेकपा एमाले विभाजित भएकाले गर्दा

त्यस पार्टीवाट विभाजित भएर नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी निर्माण भएपनि स्थानीय तहको थोरै जनप्रतिनिधिहरू मात्र एकीकृत समाजवादी पार्टीमा गएका हुनाले एकीकृत समाजवादी पार्टी अहिलैको अवस्थामा निर्वाचनमा जान चाहिएहेको छैन भने उसलाई माओवादी केन्द्रले सहयोग र समर्थन गरीहेको छ। एकीकृत समाजवादी र माओवादी केन्द्रका तल्लो तहसम्म संगठन विस्तार नभएका र आफु अनुकूल वातावरण नभएकाले गर्दा उनीहरू स्थानीय तहको निर्वाचनमा तत्काल जान डाराएका हुनाले संविधानका छिद्रालाई खोजेर स्थानीय तहको निर्वाचन पछि सार्व प्रयासमा लागेका छन्। काग्रेसको नेतृत्वमा सरकार रहेको र काग्रेस तल्लो तहसम्म वलियो भएको भएपनि पार्टी सभापति शेरवहादुर देउवाले तत्काल निर्वाचन गराउनुको बदला निर्वाचन पछि धकेल्ने प्रयास गर्न आफ्नो घरमा आगो लगाएर खिमेकीको घरमा शरण मान्न जानु हो। देउवा किन दाहाल नेपाललाई काग्रेसको पुच्छर समाएर वैतर्णी तर्न दाउने छन् त भन्ने प्रश्न जनमानसमा उठेको छ।

दाहाल-नेपालको...

भने तिनै तहको निर्वाचन एक पटक गराउनु पर्ने धारणा सार्वजनिक गरीसकेका छन्। संविधानले तिनै तहको निर्वाचन एक पटक गराउने र स्थानीय तहका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको पदविहिनाको परिकल्पना समेत गरेको छैन। निर्वाचन आयोगले स्थानीय तहको प्रतिनिधिहरूको पदविहि २०७९ जेष्ठ ५ मा समाप्त हुने भएकाले २०७९ वैशाखमा निर्वाचन गराउने पर्ने कानुनी

वाध्यता रहेको वताईसकेको भएपनि सरकारले निर्वाचनको मिति तोकेको छैन। माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीले तल्लो तहसम्म संगठन निर्माण गर्ने नसकेका र स्थानीय तहको निर्वाचन भएमा पराजित हुन सक्ने र पाँच दलिय गठवन्धन पनि स्थानीय तहको निर्वाचन पछि दुखन सक्ने भएकाले गर्दा उनीहरू निर्वाचनमा जान चाहिएहेका छैनन्। संघीय संसदको प्रमुख विपक्षीदल नेकपा एमालेले भने आउँदो वैशाख भीत्र स्थानीय तहको निर्वाचन हुनु गर्दै छैन।

पर्ने अडान लिएको छ। प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउवाले भने कहिले निर्वाचन गराउने भन्नेमा केही बोलेका छैनन्। माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीको छेपुवामा प्रधानमन्त्री देउवा पर्दै गएका छन्। काग्रेस भीत्र पनि वैशाख महिनाभीत्रे स्थानीय तहको निर्वाचन हुनु पर्ने आवाज वलियो बन्दै गएकाले गर्दा माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादीको काग्रेसको पुच्छर समाएर वैतर्णी तर्न दाउँ असफल हुन सक्ने सम्भावना बढेको छन्।

स्थानीय...

सरकारले लोकतन्त्रको मर्ममाथी प्रहार गर्न उद्द्वेष्ट रहेको कोभिड नियन्त्रणमा असफल भएको र अर्थतन्त्रका सबै सूचकले गम्भीर अनिष्टको संकेत गरेको आरोप अध्यक्ष ओलीले लगाएको छन्। स्थानीय तहको निर्वाचन पाँच धकेल्ने नियतले गठवन्धन सरकारले लोकतन्त्रको मर्ममाथी प्रहार गर्न उद्द्वेष्ट रहेको आरोप नेकपा एमालेको रहेको छ। स्थानीय तहको निर्वाचनलाई विभिन्न वहानावाजी गरेर

पछि धकेल्ने गरी लागि परेको र गठवन्धनका नेताहरूले प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन २०७९ वैशाखमा गर्ने कार्ड फ्याकेको छन्। सत्ता गठवन्धनको दोस्रो ढूलो लक्का नेता माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले संघीय निर्वाचन वैशाखमा गरेर स्थानीय तहको निर्वाचन कार्तिक मंसीरमा गराउनु पर्ने प्रस्ताव गठवन्धनको बैठकमा राखेकोमा त्यसमा समेत नेकपा एमालेले असहमति जनाएको छ। संविधानका छिद्रालाई टेकेर स्थानीय तहको निर्वाचन सार्व प्रयासमा आफ्नो स्वार्थानुसार सञ्चालन गर्न खोजेका हुनाले लोकतन्त्र नै धरापमा परेको छ।

समयमा निर्वाचन हुनु पर्ने वताउदै आएको छ तर उरले जुन समयमा निर्वाचन भएपनि निर्वाचनमा जान आफु तयार रहेको प्राप्त परेको छ। स्थानीय तहको जनप्रतिनिधि विहिन हुनुहुदै भने निर्माण गरिएको कानुन नै अहिले सत्ता गठवन्धनलाई घाडो सावित भएको छ। स्थानीय तहको निर्वाचनको बेला उक्त कानुन बाफिएको भन्दै त्यसलाई संशोधन गर्न खोजिएको छ। यसरी सत्ता गठवन्धनले नै संविधान ऐन कानुनलाई आफ्नो स्वार्थानुसार सञ्चालन गर्न खोजेका हुनाले लोकतन्त्र नै धरापमा परेको छ।

देउवाले..

के गर्न सक्छ र भनिरहेका छन्।

सम्बेदनिक व्यवस्थानुसार आयोगको परामर्शमा सरकारले निर्वाचनको मिति तोक्नुपर्ने हुन्छ। स्थानीय तह निर्वाचन ऐन को दफा ४ मा यस्तो व्यवस्था रहेको छ। स्थानीय तह निर्वाचन ऐन २०७३ को दफा ४ को उपदफा १ वमोजिम आयोगको परामर्शमा आगामी स्थानीय तहको निर्वाचन मिति आयोगले सरकारलाई सिफारिस गर्नुपर्ने उल्लेख गरीएको छ। आयोगले निर्वाचन सम्पन्न गर्न ५३ वटा कार्यपर्नु पर्ने हुन्छ। स्थानीय तह निर्वाचनवाट निर्वाचित भएका पदाधिकारीहरूको स्थाद २०७९ जेष्ठ ५ गते समाप्त हुने भन्दै एके

चरणमा निर्वाचन गर्ने भए २०७९ वैशाख १४ गते मा र दुई चरणमा गर्ने भए वैशाख १४ र २२ लाई मिति तोक्न आग्रह गरी सक्नेको छ। तर सरकारले आयोगका आग्रहलाई लत्याउदै आएको छ। आयोगका पदाधिकारीहरूको पदविहिन ८ मे प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउवालाई भेटेर स्थानीय तहको पदाधिकारीहरूको पद सकिने मिति र सम्बेदनिक व्यवस्थाका वारेमा जानकारी गराएका थिए।

स्थानीय तहको निर्वाचनको मुख्यमा आएर पाँच दलिय गठवन्धन र सरकारले संविधान र स्थानीय तह निर्वाचन ऐन वाफिएको भन्दै त्यहीलाई देखाएर सरकारले स्थानीय तहको निर्वाचन पछि धकेल्ने प्रयास गरेको हुनाले नेकपा एमालेले त्यहको विरोध गर्दै तत्काल निर्वाचनको मिति तोक्न आग्रह गरीरहेको भएपनि धकेल्ने प्रमुख विपक्षी दलको आग्रहलाई समेत वैवास्ता गर्दै आएको छ। तोकिएको समयमा स्थानीय तहको निर्वाचन नगराएको खण्डमा प्रधानमन्त्री देउवाले यस अधि वोकेको कलंको टिका यसपालि पनि वोक्नु पर्ने निश्चित जरै भएको छ।

मेहनतले कमाएको धन, खुसी हुन्छ परिवारजन
विदेशको कमाइले स्वदेशमा उन्नति गर्न खोजनेहरूका लागि NCC Bank को सौगात

११०५%

NCC एमिट
सिल्वर मुद्राती
वार्षिक व्याजदर

विशेषज्ञान : • गुद्यतीमा न्यूनतम गौजाडात रु २,५०० र वर्चन न्यूनतम गौजाडात रु २५
• त्वाकिगत आयोगवारावारीमा रु १०,०००/-

कर्जा प्रक्रियामा विशेष छुट
सारी अन्य विशेष सुविधाहरू

* वैदेशिक रोजानामा रहेका नेपालीको बैंकेझ प्रणालीबाट प्राप्त हुने रकम।

NCC Bank
नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्जर्स बैंक लिं.
Nepal Credit & Commerce Bank Ltd.
Your Business Bank

भावपूर्ण थ्रद्वाङ्जली

जन्म १९८५ मंसिर ४ गते

स्व. लक्ष्मीदास मानन्धर
२०७८ माघ ६ गते

स्व. लक्ष्मीदास मानन्धर

देउवाले आउँदो कार्तिक मंसीर सम्ममा स्थानीय तहको निर्वाचन गराउने तातान थालेको छ। त्यथेल सम्म स्थानीय तह नेतृत्व विहिन हुन सक्ने भएकाले त्यो परिवृत्ति गर्नका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११